

ΑΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΚΟΣ

ΑΣΤΡΑΠΟΓΙΑΝΝΟΣ

ΥΠΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ.

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΥΨΟ ΠΑΥΛΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ.

ΑΦΕΩΝΑΙ,

ΤΥΠΟΙΣ Χ. ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ.

(Παρά τὴν Πύλη τῆς Ἀγορᾶς ἀριθ. 4).

1867.

ΑΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΚΟΣ.

ΑΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ.

» 'Αναίθια, Μῆτρε, στοῦ βουνοῦ κατάκορφα τὴν ράχη,
Πᾶρε τὸ μάτι τὰητοῦ καὶ τάλαριοῦ τὸ πόδι
Καὶ τὴν ἀγρύπνια τοῦ λαγοῦ, καὶ στῆσε καραοῦλι.
Κι' ἀν' ὅῃς χιλιάδαις τὸν ἔχθρο, ἄλογο καὶ πεζοῦρα,
Μὲ τὸν Κιοσὲ Μεγμὲτ πασᾶ, τὸν ὑπνο μὴ μοῦ κόψης,
Στάσου, πολέμα μοναχός. Κι' ἀν' ὅῃς μὲς τὸ φυσσάτο
Νὰ πηλαλάη τάλογο τοῦ Ὁμέρπασα Βριόνη,
Πέτα, ροβόλα, κρᾶξε με... Σύρε μὲ τὴν εὐχή μου. »

"Αστραψε ἀπ' ἄγρια χαρὰ τὸ μέτωπο τοῦ κλέφτη,
Ἐερόντησαν τὰ χαῖμαλιὰ, ἀνέμισε ἡ φλοκάτη,
Ἐλαμψε ὁ Μῆτρος μιὰ στιγμὴ κ' ἐσθύστηκε σὰν ἀστρο.

Ο Διάκος τὸν συντρόφεψε γιὰ λίγο μὲ τὸ μάτε
Κ' ὅστερα πέφτει καταγῆς γονατιστὸς στὴν πέτρα.

» 'Αδέρφια παλληκάρια μου ! 'Ελατε ὀλόγυρά μου
Καὶ γονατίσετε μ' ἐμέ. Ο κόσμος στὴ χαρά του
Εἰν' ἀνθοστόλιστη ἐκκλησιὰ, κ' ἐδῶ μᾶς παραστέκεται
Ἐκεῖνος ποῦ τὴν ἔχτισε, γιὰ νὰ τὸν προσκυνοῦμε. »

'Ητανε νύχτα. Τὰ βουνὰ, ἡ λαγκαδαῖς, τὰ δέντρα,
Ἡ βρύσαις, τ' ἀγριολούλουδα, ὁ οὐρανὸς, τ' ἀγέρι,
Στέκουν βουβά ν' ἀκεύσουνε, τὴν προσευχὴν τοῦ Διάκου.

» "Οταν ἡ μαύρ' ἡ μάνα μου, ἐμπρὸς σὲ μιὰν εἰκόνα,
Πλάστη μου, μ' ἐγονάτιζε μὲ σταυρωτὰ τὰ χέρια,
Καὶ μῶλεγε νὰ δεηθῶ γιὰ κειοὺς ποῦ τὸ χειμῶνα
Σὰ λύκοι ἐτρέχαν στὰ βουνὰ, μὲ χιόνια, μ' ἀγριοκάίρια
Γιὰ νὰ μὴ ζοῦνε στὸ ζυγό, ἔνοιωθα τὴ φωνή μου
Νὰ ξεψυχάῃ στὰ χείλη μου, ζιπάραζε ἡ καρδιά μου,

Μοῦ ἐτρέμανε τὰ γόνατα, σὰν νᾶθελε ἡ ψυχή μου
Νὰ φύγῃ μὲ τὴ δέηση ἀπὸ τὰ σωθικά μου. »

» "Γστερα μῶλεγε κρυφὰ νὰ σοῦ ζητῶ τὴ χάρη
Νὰ μ' ἀξιώσῃς μιὰ φορὰ ἵνα σπαθὶ νὰ ζώσω
Καὶ νὰ μὴν ἔρθῃ δ' θάνατος νὰ μ' εῦρῃ, νὰ μὲ πάρῃ
Πρὶν πολεμήσω ἐλεύθερος, γιὰ σὲ πρὶν τὸ ματώσω.
Πατέρα παντοδύναμε! Ἀχουσες τὴν εὐχή μου
Μοῦ φύτεψες μὲς τὴν καρδιὰ, ἀγάπη, πίστη, ἐλπίδα,
Ἐδωκες μιὰν ἀγτιδά σου, ἀθέρα στὸ σπαθὶ μου
Καὶ μοῦπες, τώρα πέθανε γιὰ μὲ, γιὰ τὴν πατρίδα. »

» "Ετοιμος εῖμαι, Πλάστη μου! Λίγαις στιγμαῖς ἀκόμα
Καὶ σβυόνται τ' ἀστρα σου γιὰ μέ. Γιὰ μὲ θὰ σκοτειδιάσῃ
Τῶμορφο γλυκοχάραμμα. Θὰ μοῦ κλειστῇ τὸ στόμα
Ποῦ ἐκελαδοῦσε στὰ βουνὰ, στὴ ῥεμματιὰ, στὴ βρύση,
Θὰ μαραθοῦν τὰ πεῦκά μου. Ἀραχνιασμέν' ἡ λύρα
Ποῦ μοῦταν ἀδερφοποίητὴ κι' δποῦ μὲ ἐμὲ στὴ φτέρη
Ἀγκαλιασμένη ἐπλάγιαζε, τώρα θὰ μείνῃ στεῖρα
Καὶ 'ς τᾶψυχο κουφάρι της θὰ νὰ βογγάη τ' ἀγέρι. »

» "Ολα τ' ἀφίνω μὲν χαρὸν, γωρὶς ν' ἀναστενάξω.
Καὶ τῶχω περηφάνεια μου, ποῦ ἐδιάλεξες ἐμένα
Αὐτὴν τὴν ἔρμην τὴν πορειὰ μὲν τὸ κορμὶν νὰ φράξω.
Εὐχαριστῶ σε, Πλάστη μου! Δὲ θὰ γαθοῦν σπαρμένα
Καὶ δὲ θὰ μείνουν ἄκαρπα τ' ἄχαρα κόκκαλά μου.
Εὐλόγησέ τηνε τὴν γῆ, ὅποῦ θὰ μ' ἀγκαλιάσῃ
Καὶ στοίχειωσε κάθε κλονὶ ἀπὸ τὰ χώματά μου
Νὰ γένη ἀδιάβατο βουγδ τὸ μνῆμα τοῦ Θανάση. »

» Θέ μου! Ξημέρωσέ τηνε τὴν αὔρινὴ τὴ μέρα!
Θὰ μᾶς θυμᾶτ' ή 'Αρβανιτιὰ καὶ θὰ τὴν τρώγ' ή ζήλια.
Θὰ χλημητᾶνε τ' ἀλογα, θὰ καῖνε τὸν ἀγέρα
Μὲ τ' ἄγρια τὰ χνῶτά τους Γκέγκικα καρυοφύλλια,
Θὰ γένουν πάλαι τὰ Θερμιὰ, λαίμαργη καταβόθρα . . .
Χιλιάδαις ἥρθαν θερισταὶ καὶ χάρος δργοτόμος,
Μουγκρίζουν, φοβερίζουνε πᾶς δὲ θὰ μείνη λώθρα
'Σ αὐτὴν τὴ δύστυχη τὴ γῆ, φωτιὰ, δρεπάνι, τρόμος » . . .

» Κ' ἔμεῖς θὰ πᾶμε μὲν χαρὰ 'σ αὐτὸν τὸν καταρράχτη.
'Επάνωθέ μας θᾶσαι Σὺ, καὶ τὰ πατήματά μας
Θὰ νᾶχουνε γιὰ στήριγμα τὴ φοβερὴ τὴ στάχτη

Πώμεινε σπίθ' ἀκοίμητη βαθειὰ στὰ σωθικά μας.

Δυνάμωσέ μας, Πλάστη μου! Γιὰ ν' ἀκουστῇ στὴ Δύση
Πῶς δὲν ἀπογεκρώθηκε καὶ πῶς θ' ἀγθοβολήσῃ
Τώρα μὲ τὰ Μαγιάπριλα ή δουλωμένη χώρα.

Εὐλογημέν' ή ωρα! »

~~~~~

"Ἐσκυψ' ὁ Διάκος ώς τὴ γῆ, ἔσφιξε μὲ τὰ χεῖλη
Κ' ἐφίλησε γλυκὰ γλυκὰ τὸ πατρικό του χῶμα.

"Ἐβραζε μέσα του ή καρδιὰ, καὶ στὰ ματόχλαδά του
Καθάριο, φωτοστόλιστο, ξεφύτρωσ' ἐνα δάχρυ...
Χαρὰ σ' τὸ χόρτο πώλαχε γὰ πιῇ σὲ τέτοια βρύση!

Πλαγιάζει ὁ λειονταρόψυχος! Τὰ νειῶτα, τὴ θωριά του
Τ' ἀστέρια βλέπουν μὲ χαρὰ καὶ κάπου κάπου ἀφίνουν
Κρυφὰ τὸ θόλο τ' οὐρανοῦ γιὰ γὰ διαβοῦν σιμά του.
Μοσχοβαλάζει τριγύρω του καὶ τὸν σφιχταγκαλιάζει
Στὸν κόρφο της ή ἄνοιξη, σὰν νάτανε παιδί της.
Χαρούμενα τὰ λούλουδα φιλοῦν τὸ μέτωπό του.

Χάνει μὲ μιᾶς τὴν ἀσχημιὰ καὶ τὴν ταπεινοσύνη
· Ο ἔρμος δ ἀξώηρος, ἡ ποταπὴ ἡ λαψάνα,
Γλυκαίνει τὸ χαμαιδρυό, ' σ τοῦ χαμαιλειοῦ τὴ ρίζα
· Αποκοιμίεται δ θάνατος καὶ τὸ περιπλοκάδι
Ποῦ πάντα κρύβεται δειλὸ καὶ τ' ἄπλερο κορμί του
· Άλλοι στηλόνει τὸ φτωχὸ, δυναμωμένο τώρα
Τρελλὸ, περηφανεύεται καὶ θέλει νὰ κλαρώσῃ
· Σ τ' ἀνδρειωμένο μέτωπο γιὰ ν' ἀκουστῇ πῶς ἥταν
Στὴ φοβερὴ παραμονὴ μιὰ τρίχ' ἀπ' τὰ μαλλιά του.

Πλαγιάζει δ λειονταρόψυχος! Τοῦ ὑπνου του ἡ ὥραις
· Οσο κι' ἀν φύγουν γρήγορα, μεσότοιχο θὰ γένουν
Ν' ἀποστομώσουν τὸ θολὸ, τ' ἀγριωμένο κῦμα
Τοῦ χρόνου ποῦ μᾶς ἔπνιξε. Μ' ἔκείνην τὴ φανίδα
Πῶσταξ' ἀπὸ τὰ μάτια του, θὰ ἔπλυθῇ ἡ μαυράδα
Ποῦ ἐλαίρογε τῆς μοίρας μας τὸ νεκρικὸ δεφτέρι.
· Ο Διάκος στὸ κρεββάτι του, ζωσμένος τὴ φλοκάτη
Σὰν ἀητὸς μὲς τὴ φωλεὶὰ, ὄλακερο ἔνα γένος
· Εκλωθ' ἔκείγην τὴ βραδειά. "Οταν προθάλ' ἡ μέρα
Θὰ νᾶβγουν τ' ἀητόπουλα μὲ τροχισμένα νύχια
Μὲ θεριεμμένα τὰ φτερὰ ν' ἀρχίσουν τὸ κυνῆγι...

Πλάστη μεγαλοδύναμε ! Αξίωσέ μας ὅλους
Πρὶν μᾶς σκεπάσῃ ἡ μαύρη γῆ, σ' τὰ δουλωμένα πλάγια
Νὰ κοιμηθοῦμε μιὰ νυχτιὰ τὸν ὑπνο τοῦ Θανάση !

ΑΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΚΟΣ.

ΛΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ο Ι ΤΡΕΙΣ.

ΔΙΑΚΟΣ, ΠΑΝΟΥΡΙΑΣ, ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ.

— Διάκε, χαρὰ 'ς τὸν ὑπνό σου !

— Καλῶς τὸ Δυοβουνιώτη,

Καλή σου μέρα, Πανουριᾶ.. Μὴ μὲ προπῆρ' ἡ ὥρα ;
Ἐξέχασα, ἐγελάστηκα, γλυκὰ κρυφομιλῶντας
Ἄδερφια, μὲ τὴ μάνα μου ποῦρθε νὰ μ' εῦρῃ ἀπόψε.

— Θανάση, ἀν δὲ σοῦ ζήλεψα τὰ νειώτα, τὴν ἀνδριά σου,
Τ' ἄρματα τ' ἀξετίμωτα, τὸ μάτι, τὸ τραγοῦδι,
Ζηλεύω αὐτὴν τὴ ξαστεριὰ πῶχει, τὸ μέτωπό σου !
Ἐστησε 'ς τὸ κατώφλι μας τὸ νεκροχέθεατό του

Ο Χάρος καὶ μᾶς καρτερεῖ. Ξήπλεγαις, τρομασμέναις
Μανάδαις ἀναρίθμηταις μὲ κουφωμένα στήθια
Φεύγουν 'ς τὰ πλάγια νὰ κρυφτοῦν μὲ τὰ βυζασταρούδια.
Τὰ δρυια ἐμυριστήκανε τὸ σκοτωμὸ ποῦ θάρθη
Καὶ γρούζουν ἀνυπόμονα τροχίζοντας τὰ νύχια,
Καὶ σὺ, κοιμᾶσαι σὰν ἀρνί ! . . . Θανάση, σὲ ζηλεύω ! ..

— Δὲν ἔχω πέτρινη ψυχή. Τοῦ κόσμου τὴ λαχτάρα
Μέσα στὴ φλέβα τῆς καρδιᾶς σὰ σίδερο λυωμένο
Τὴ νοιώθω π' ἀναδεύεται καὶ μὲ σαρακοτρώγει.
Συχώρεσέ με, Πανουριᾶ. Πρώτη φορὰν ἀπόψε
'Αφ' ὅτου ζώνω τ' ἄρματα μ' ἐξάφνισε τ' Ἀστέρι.
Μὴ μῶχετε βαρύγνωμο. Ποιὸς ξέρει μὴν ἡ μοῖρα,
'Αδέρφια, μ' ἀποκοίμισε γιὰ νὰ μὲ συνειθίσῃ
Σ τοῦ τάφου τὸ τρισκότειδο. Ἔγὼ κι' ὁ γέρο Χάρος
Ἐψὲς λογαριαστήκαμε, καὶ 'ς τὸ κατάστιχό του
Ἐνα μικρὸ καταιβατὸ μένει ἄγραφο γιὰ μένα.
Γνοιαστῆτ' ἐσεῖς τοὺς ζωντανούς. Ἔγὼ θὰ πολεμήσω
Γιὰ τὰ παληά μας κόκκαλα. Σ τὴ φλόγα τοῦ πολέμου,
Σὰ μέσα 'ς ἔνα θυμιατὸ, θὰ ρίξω τὸ κορμί μου
Νὰ γένω νεκρολίβανο 'ς τὸ φοβερὸ τρισάγιο.

— Μὴν τὰ ἔεσυνερίζεσαι τοῦ Πανουριᾶ τὰ λόγια.
Θυμήσου, Διάκε, μοναχὸς πῶς ἀδειασεν ἡ φλέβα
Τοῦ δύστυχου τοῦ γένους μας, καὶ μιὰ φανίδα τώρα,
Ἄν στάξῃ ἀπὸ τὸ αἷμά μας 'σ τὴ γῆ χωρὶς ἐλπίδα,
Ἄντι νᾶναι μνημόσυνο, μπορεῖ νᾶναι κατάρα.
Ἐέρω τί κρύβεις 'σ τὴν καρδιὰ, γνωρίζω τί θὰ κάμης . . .

— Ποιὸς μ' ἐμαρτύρησε 'σ ἑσᾶς ;

— Κάνενας, μὴ θυμόνης.

Εἴδα κ' ἐγὼ τὴ μάνα σου ἀπόψε 'σ τῶνειρό μου
Καὶ μοῦπε νᾶρθω νὰ σ' εύρω καὶ νὰ σου 'πῶ, Θανάση,
Ποῦ ἀν χαλαστοῦμε σήμερα, θὰ νὰ δειλιάσῃ ὁ κόσμος
Καὶ θὰ χουμήσῃ ἡ Ἀρβανιτιὰ πυχνὴ σὰν τὴν ἀκρίδα,
Καὶ τάλογο τοῦ Ὁμέρπασα ποιὸς θὰ τ' ἀποστομώσῃ ;

— Ο γυιὸς τοῦ Ἀνδρούτζου 'σ τὴ Γραβιά ! . . .

Τί θέλεις, Δυοβουνιώτη;

Νὰ πάῃ τὸ Γοργοπόταμο, θολὸ κ' ἐντροπιασμένο
Νὰ 'πῇ στὴν ἄγρια θάλασσα, πῶς δὲν εύρεθ' ἔνας
Τὰ ἔακουσμένα του νερά, μὲ δύο φανίδαις αἷμα

Σ' αὐτὸ τὸ πρῶτο βάφτιμα, ν' ἀγιάσῃ νὰ μυρώσῃ ;
Κ' ή θάλασσα μουγκρίζοντας νὰ τρέξῃ 'σ τ' ἀκρογιάλια,
Σὲ φοβερὸς διαλαλητῆς, κι' Ἀνατολὴ καὶ Δύση
Νὰ μάθουν πῶς γηορτάζομε τὴ νεχρανάστασή μας ; . . .
Νᾶναι ὁ Βριόνης στὰ Θερμιὰ καὶ νὰ μὴν εῦρη ἐμπρός του
Δέκα κουφάρια ἔσπλωτὰ γιὰ νὰ σκοντάψῃ ἐπάνω !
Νὰ μὴ βαφῇ τὸ πέταλο στοῦ ἀλόγου του τὸ νύχι ! . . .
Ἄδερφια, τὰποφάσισα καὶ μοναχὸς ἀν μείνω,
Θ' ἀπλώσω δργυιὰ τὰ χέρια μου, τὰ πόδια θὰ ῥιζώσω,
Κι' ἀν δὲ μὲ ἔεχωνιάσουνε κι' ἀν δὲ μὲ καταχόψουν,
Δὲ θὰ μὲ διώξουν ἀπεκεῖ, δὲ θὰ μοῦ ἰδοῦν τὴ φτέρνα.
Καὶ σὺ τί λέγεις, Πανουριᾶ ;

— Μ' ἐθάμπωσε ή ἀχτίδα,
Ηάστράφτει ἀπὸ τὰ μάτια σου. Τριγύρω 'σ τὰ μαλλιά σου
Παιζει τὸ γλυκοχάραμμα. Μοῦ φαίνεσαι μεγάλος,
Ψηλὸς ωσὰν τὸν "Ολυμπο καὶ στέκω καὶ προσμένω
Ἐμπρός σου ἀκίνητος, βουβὸς, Διάκε, νὰ ἴδω τὸν ἥλιο,
Πῶραν τὴν ὄρα θὰ προσθῇ ἀπ' τ' ἀντικέφαλό σου.

— Τί λόγος, γέρο Παγουριᾶ, τί φοβερὴ βλαστήμια

Εαγλιστρησ' ἀπ' τὰ χεῖλη σου! Αὐτὸ τὸ φῶς ποῦ βλέπεις
“Ἄς μὴ τὸ σκοτειδιάσωμε...” Εσὺ στὴ Χαλκομμάτα
Σύρε νὰ ρίξῃς θέμελο. Στείλε τὸν Παπαντρία
Μὰ πάγη στοῦ Μουσταφάμπεη μὲ τὸν Κομνᾶ τὸν Τράκα.
Καὶ πρὶν ἀργήσῃ ὁ πόλεμος, θυμήσου, δ' Ἡσαΐας
Νὰ βγῆ ψηλὰ 'ς τὸ ξέφαντο κ' ἐκεῖθε νὰ κηρύξῃ
Τὸ φοβερὸν τὸν ὄρχο μας, γιὰ νὰ γνωρίσῃ ὁ κόσμος
“Οτι τὸ ράσσο τοῦ παπᾶ κ' ἡ μίτρα τοῦ Δεσπότη
Θὰ γένουν Χάρου φλάμπουρο καὶ σκιάχτρο καὶ σκοτάδι
Καὶ κατασάρκι μελανὸ στὴν “Αγια Τράπεζά μας,
“Οσο 'ς αὐτὰ τὰ χώματα δαρνοστεφανωμένη
· Η δουλωμένη ἐκκλησιὰ τὸ μέτωπο δὲ δείξῃ.

— Δὲν εῖμαι, Διάκε, Ηανουριᾶς, νᾶμαι γυναικα χίρα
Καὶ νὰ μὲ πνίξῃ τὸ ψωμὶ ποῦ ἐφάγαμε 'ς τὰ πιλάγια
· Αν λησμονήσω σήμερα τὸ βάφτισμα, τὸν ὄρχο.

— ’Εσὺ τὸ Γοργοπόταμο θὰ πιάσῃς, Δυοθουνιώτη,
Καὶ πολεμῶντας τὸν ἐγθρὸ λησμόνησε πῶς ἔχεις
Κλεισμένο μὲς τὰ Γιάννινα τὸ Γεωργο, τὸ παιδί σου.
Βλέπε τὸ ρέμμα τοῦ νεροῦ, κάμε το γ' ἀρμυρίσῃ

Μὲ δάκρυ τῆς Ἀρθανιτιᾶς. Στεῖλέ το ματωμένο
Σ τὰ μακρυνὰ τ' ἀδέρφια μας τὸν τρύγο σου νὰ φέρη
·Ωσὰν πρωτόλουσθον καρπό, μαζὺ μὲ τῶνομά σου.
·Ο Βαχογιάννης στὰ ριζὰ, καὶ πλεύρα 'ς τὸ γεφύρι
Τῆς Ἀλαμάνας, Πανουριᾶ, θὰ στήσω τὸν Καλύβα.
Εἰς τὴ Δαμάστα μένω ἐγὼ, σᾶς τὸ ζητῶ γιὰ χάρη,
Κι' ὅταν ἀρχίσουνε . . . Σιωπή! . . . μοῦ κάστηκε πῶς εἶδα
Σὰν ἔναν ἰσκιο νὰ διαβῇ. . . . 'Εσ' εἶσαι, μῶρε Μῆτρε;

— 'Εγώμαι, καπετάνε μου.

— Πατεῖς βουβὰ τὴ νύχτα
Καὶ δὲ σ' ἐγνώρισα μὲ μιᾶς. Μὲ δίκησο νυχτοποῦλι
Σὲ κράζουν οἱ συντρόφοι μας. Τί φέρνεις παλληκάρι;

— Έχίνησε ό Ὁμέρπασας ἀπὸ τὸ Λιανοκλάδι.

— Πέτα, ροβόλα, Πανουριᾶ... Στάρματα, Δυοβουγιώτη ...
Χριστὸς ἀνέστη ἀδέρφια μου! Καλῶς ν' ἀνταμωθοῦμε
·Απόψε πάλε νικηταί. Κι' ἂν δὲ μὲ μεταϊδῆτε,
Δὲν θέλω νὰ μὲ κλάψετε. Θέλω σὰν πολεμάτε

Τὴν πρώτη σας τὴν τουφεκὶ, τὸ πρῶτό σας τὸ βόλι.

Γιὰ μένα νὰ τὸ βίχνετε, γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ Διάκου.

Ἐφιληθήκανε καὶ οἱ τρεῖς. Τὰ χείλη τοῦ Θανάση

Ἐλουλουδίζανε χαρὰ, σπιθοβολοῦν τὰ μάτια.

Στὸ κρυὸ τὰγέρι τοῦ βουνοῦ καπνίζει ὁ ἀνασασμός του,

Λὲς ὅτι ἀπὸ τὸ στόμα του ὄρμοῦν καὶ ξεθυμαίνουν

Σὰν ἀπὸ βράχου σχισματιὰ ἡ ἀκοίμηταις ἡ φλόγαις,

Ὀποῦ κρυφόθραζαν βαθειὰ ἵ τοῦ γένους μας τὰ σπλάχνα.

ΑΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΚΟΣ.

ΑΣΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΙΚΟΣΤΗ ΤΡΙΤΗ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Μνήμη τοῦ Ἀγίου καὶ Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος

ΦΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΟΥ.

Λαλοῦν ἡ πέρδικες γλυκὰ κι' ὁ ἥλιος 'σ τὴ χαρά του
Ἀπλόνει μιὰν ἀχτῖδα του καὶ ψηλαφίζει ὁ κλέφτης
Τὰ παρδαλὰ τὰ στήθια τους κι' αὐταὶς ἀναγαλλιάζουν.
Κατάκορφα 'σ τὸν οὐρανὸν πετιέται κι' ὁ πετρίτης
Τὰητοῦ πρωτεπαλλάκαρο, νὰ βάψῃ τὰ φτερούγια
Μὲς 'σ τὸν ἀθέρα τῆς αὔγης πρὸν ἔνγγη 'σ τὴν παγάνα.
Πλένουν τὰ φύλλα στὴ δροσιὰ χαρούμενα τάρείκη,
Καὶ 'σ τὸ ἐλαφρὸ τὸ φύσημα τοῦ ἀγέρα ποῦ διαβαίνει
Συναπαντοῦσε φιλικὰ μὲ τὸν ἀνασασμό του

Τὸ θροῦμπι, τὴν ἀληφασκιὰ, τὸ σφελαχτὸ, ἡ μυρτοῦλα.
Δακρύζουνε τ' ἀπάρθενα τὰ χιόνια 'ς τὸ λιοπύρι,
'Ακούοντ' ἡ νεροσυρμαὶς ἀπὸ ἐγχρεμὸ σὲ βράχο
Νὰ παραδέρνουνε γοργὰ καὶ λὲς μὲ τὴ γαργάρα
Πλάναχραζαν τὴν κλεφτουριὰ καὶ τὴν ἀποζητοῦσαν.
'Εκυματίζαν τὰ σπαρτὰ, χαρὰ τοῦ ζευγολάτη,
Καὶ κάπου κάπου ἀγάμεσα ξεπρόθαιν' ἔνα στάχυ
Καὶ ἔγερν' ἐδῶ, κ' ἔγερν' ἔκει, τὸ τρυφερὸ κεφάλι
'Ωσαν νὰ παραμόνευε νὰ ιδῃ κι' αὐτὸ τὸ Διάκο.

Κι' ὥστόσο ἀνθρώπινη φωνὴ μέσα 'ς αὐτὸν τὸν κόσμο
Ποῦ φαίνετ' ὄλοζώντανος, καμμιὰ δὲν ἀγροικιέται.
Οὔτε φλογέρα ποιστικοῦ, οὔτε χαρᾶς τραγοῦδι
Οὔτ' ἀγωγιάτη σάλαγος. Ἐφαίνετ' ὅλη ἡ φύσις
Λουλοῦδι χώρις μυρωδιὰ, κόρη γλυκειὰ, πανώρηα
'Οποῦ ἐγεννήθηκε βουβὴ κι' ὅποῦ τὴν παραστέκει
'Η μαυρισμέν' ἡ μάνα της νὰ ιδῃ μὴν ξεχαράξῃ
Μαζὺ μ' ἔνα χαμόγελο 'ς τὰ χείλη κ' ἡ λαλιά της.

'Αστράφτουνε, λαμποθεολοῦν τριγύρω 'ς τὴ Δαμάστα

Ἄλλοι στρωμένοι κατὰ γῆς, ἄλλοι τὸ διπλοπόδι,
Περήφανοι, σιωπηλοί, τραχόσιοι ἀντρειωμένοι.
Ἐπάνωθέ τους κάτασπρο τὸ φλάμπουρο τοῦ Διάκου
Ἄνεμος τρομαγτικὸ, καὶ σ' τὸ ξεδίπλωμά του
Λεβέντης ἀστραπόμορφος ἐπρόθαινε ὁ Ἄη Γηώργης
Μὲ τ' ἄγριο του τ' ἄλογο χρατῶντας καρφωμένο
Τ' ἀσπλαχνο τὸ κοντάρι τοῦ σ' τὸ διάπλατο λαρύγκι
Τοῦ φοβεροῦ τοῦ δράκοντα ποῦ δέρνεται στὸ χῶμα.
Ποιὸς ἐσυντύχαινε κρυφὰ μὲ τοῦ σπαθιοῦ τὴν κόψη
Κ' ἐπάνω τῆς ἐξέσερνε γοργὰ τὸ δάχτυλό του,
Ποιὸς ἐπελέκαε τεχνικὰ τὴ στουρναρόπετρά του
Στὸ λύκο τοῦ καρυοφυλλιοῦ, ποιὸς τρίβει τὰ παφῆλια
Συγνεφιασμέν' ἀπὸ νοτιὰ καὶ ποιὸς γιὰ νὰ ξεδώσῃ
Εθόλωνε μὲ τὸν ἀγνὸ τοῦ μαχαιριοῦ τὴ λάμψη.

Κἀγένας δὲν ἀνάσαινε. Σ' ἔνα κοντρὶ μονάχος
Κυττάζει ὁ Διάκος σιωπηλὸς κατὰ τὸ Λιανοκλάδι.
Ἐξυπνος κι' ὀνειρεύεται. Ἀπὸ τὸ ρίζοβούνι
Ἄναιβηκε κ' ἡ καταχνιά, ψιλὸς ἀφρὸς τοῦ ἀγέρα,
Καὶ μιὰ στιγμὴ τὸν ἔκρυψε σ' τὴ δροσερὴ ἀγκαλιά της,
Λὲς ὅτι ἐκείνην τὴν αὔγη λησμονημέν' ἀγνάρια

Ἐσμίξαν 'ς ἔνα σύγνεφο κ' ἥρθαν ἀπὸ τὸν Ἀδη
Νὰ μυριστοῦν τὸ σκοτωμὸν, νὰ λὰοῦνε τὸ Θανάση.

Μὲς 'ς τὰ τριψύλλια τὰ παχεὶα σιδέρικη φοράδα,
Μαρμάρα, φίδι φτερωτὸν, δροσίζεται καὶ βόσκει
Στρωμένη, ἐτοιμοπόλεμη. Τὴν εἶχε πάρει ὁ Διάκος
Χρονιάρικη 'ς τὰ Γιάννινα καὶ ἀπὸ τ' ἀστέρι ποῦχε
Καταμεσῆς 'ς τὸ μέτωπο τὴν ἔκραζεν Ἀστέρω.

Ἐβραῖ' ὁ πόλεμος μακρὰ καὶ κούφια τὴ βοή του
Τὴν ἔφερν' ὁ ἀντίλαλος σὰ μούγκρισμα πελάγου.
Ολοι προσμένουνε βουβοί... Κάνενας πεζοδρόμος
Σ τὸ ξάγναντο δὲ φαίνεται... ὁ Μῆτρος, ποῦν' ὁ Μῆτρος;

— Γέρο Διαμάντη, δὲ μιλεῖς, δὲ μᾶς καλημερίζεις;
Ολος ὁ κόσμος χαίρεται γιὰ τὴν ἀνάστασή μας
Καὶ στολισμένος μᾶς θωρεῖ. Σὲ λίγο τὸ σπαθί σου,
Ποῦ ἐσκούριασε 'ς τὴ θήκη του θὰ πιῇ νὰ ξεδιψάσῃ,
Καὶ σὺ τὸ ξυπνητῆρι μας, σὺ τοῦ βουνοῦ τ' ὄρνιθι
Ἐκλείδωσες τὰ χείλη σου;... Τί σ' ἔπιασε, Διαμάντη;

— Σαράντα χρόνια πολεμῶ. Ἐπ' τὴν κορφὴν τὰ νύχια
Μ' ἔγδαρε, μὲν ἔεφλούδισε τὸ βόλι, τὸ λεπίδι...
Μ' ἔφαγε δέ γύμνια καὶ ἐρυμά... Ἔβαψε τὰ παλιούρια
Ἡ ἔσχισμένη φτέρωνα μου... Μ' ἔδειρε τὸ χαλάζι...
Ἐστρωσα τὸ κρεβάτι μου μὲν τὴν μονιὰ τοῦ λύκου...
Κυνηγημένος σὰ θεριὸ τὴν νύχταν τὰ λαγκάδια
Ἐθγανα καὶ ἔβοσκε ἀρπαχτὰ τὰ κούφια βελανίδια
Ποὺ ἐσέποντο τὰ γώματα, καὶ ἔξοῦσα μὲν ἀποφάγια
Ἡ ἀφίναν τὸν ἀγριογούρουνα... Κινήσταν τὸν ἀλωνάρη
Μοῦχαν πιασμένα τὰ νερὰ καὶ μὲν ἔφριγεν δίψα,
Ἀκοῦστε το, μωρὲς παιδιά, ἐξύμονα τὰ δόντια
Καὶ ἐχόρπαινα βυζαίνοντας μιὰ φλοῦδον ἀπὸ μολύβη,
Καὶ δὲ θυμοῦμαι νᾶνοιωσα ποτέ μου τὴν λαχτάρα
Ὀποῦ μὲν σφάζει σήμερα, καὶ σὰ μονομερίδα
Ἀπῶν ἀρμὸν τὸν ἀλλονε, κρυφὰ κρυφὰ γωνεύει
Καὶ μοῦ ρουφάει τὴν δύναμην καὶ μὲν νεκρόνει, Λάμπρε.

— Γέροντα, τὸν εἶναι πῶπαθες!.. Ἀνάθεμα τὴν ὥρα
Ποὺ ὁ Γούμενος τὸν Ἀγιαννιοῦ ἀπὸ τὴν Ἀρτοτίγα
Τὸ λαμπριάτικο τὸ ἀρνί, θυμήθηκε νὰ στείλη,

Καὶ τρὶς ἀνάθεμά τηνε τὴν ὥρα ποῦ οἱ συντρόφοι
Σοῦ ἐδείξανε τὴν πλάτη του!.. Πές μας τί γράφ' ἡ μοῖρα;

Ἐστρώθηκαν' σ' τὴν χλωρωσὰ τριγύρω 'σ τὸ Διαμάντη
Ο Λάμπρος κ' οἱ συντρόφοι του. Ἀπλωσε δ γέρο κλέφτης
Κ' ἐπῆρε ἀπὸ τὴν ζῶστρα του τὸ φοβερὸ τὸ χτένι,
Τὸ πέρασε δυσὶ τρεῖς φοραῖς, ἀπῶνα χέρι σ' ἄλλο,
Μὲ φόβο τὸ ψηλάφισε, τὸ χύτταξε 'σ τὸν ἥλιο,
Κ' ὕστερα σὰν νὰ εὑρέθηκε μὲ μιᾶς σὲ ξένον κόσμο
Σὰν νὰ λησμόνησε μὲ μιᾶς σκοντάμματα καὶ πάθη,
Ἐνα πρὸς ἑνα ἐδιάβαζε τὰ μυστικὰ σημάδια
Καὶ τὰ παιδὶα ἀκουρμένονται. Τοὺς ἐδειξε μιὰ φλέβα
Μὲς' σ' τὴ διχάλα, κόκκινη.. Δεξιὰ, ζερβιὰ, μαυρύλαις
Σὰν κυπαρίσια νεκρικὰ, κ' ἐδῶ κ' ἔκει λειψάδαις
Καὶ σκοτεινὰ κοιλώματα. Τοὺς ἐδειξε μιὰ σκληρόρα
Κ' εἶπε πῶς ἥτανε κεντρί.. Κι' ὅταν ὁ γέρο μάντης
Ἐξάνοιξε 'σ τὴν ἀγκωνὴ, μελαχρινὴ λουρίδα,
Ποῦ πρόβαινε σὰ σερπετὸ, τοῦ θόλωσαν τὰ μάτια,
Ποῦ πιάστηκε ἡ ἀναπνοὰ, τοῦ ἀχνίσανε τὰ χεῖλη,
Βαρειὰ, βαρειὰ ἀγαστέγαξε κ' ἐκόπηκε ἡ φωνὴ του...

— Διαμάντη, τί σ' ἔξαφνισε ; ...

— 'Οχιὰ μὲ τὸν δσκρό της.

•Αρχίζει πάλ' ὁ γέροντας τὸ πρῶτο διάβασμά του,
Καὶ μέσ' ἀπῶνα σύγνεφο τοὺς ἔκραξε νὰ ἴδοῦνε
•Οποῦ ἔεφύτρωνε πουλὶ ποῦχε διπλὸ κεφάλι...
Πλατειὰ φτερούγια ὀλάνοιχτα. 'Σ τὴ μιὰ τὴν ἀπαλάμη
Βαστοῦσε δίστομο σπαθὶ καὶ μὲ τὴν ἄλλη σφίγγει
Στεφανωμένονε Σταυρό. 'Ολόγυρά του ἀχτίδαις
Καὶ ἔημερώματα γλυκὰ, καὶ ἔαστεριὰ καὶ λάμψη...

Τὰπίστευτο τὸ θέαμα, γυρτοὶ, συμπυκνωμένοι,
•Εκύτταζαν ἀχόρταγα ὁ Λάμπρος κ' οἱ συντρόφοι,
Κ' ἐν ὧ μὲ χῖλιαις ἔλεεξαις ἐπνίγανε τὸ μάντη
Ακούσανε ποῦ ἐφρύμαξε συχνὰ συχνὰ ἡ Ἀστέρω
Σὰν κάτι νἀθελε νὰ 'πῃ κ' ἔχτυπαε τὸ ποδάρι,
Κι' ὅλοι φωνάζουγε μὲ μιᾶς —'Ο Μῆτρος !.. Τὸ ἔηφτέρι.

— 'Στ' ἄρματ' ἀδέρφια, 'ς τ' ἄρματα! Κ' ἐπλάκωσ' ὁ Βριόνης.

— Καὶ σὺ πῶς εἶσαι, Μῆτρε, ἀχνός;... Άποδ τὴν τραχῆλιά σου
Τένε τὰ αἴματα στὴ γῆ... Ήσυ σ' ἔχουνε βαρέση;

— Μᾶγλειψε, Διάχε, ξώδερμα τὸ βόλι ἓνα παγίδι
Κι' ὁ δρόμος τὴ λαθωματιὰ μοῦ ξάναψε λιγάκι...
Θανάση, μᾶς ἐχάλασσαν...

— Πᾶψε... Γέρο Διαμάντη,
Δός μου τὸ μῆλο σου νὰ ιδῶ.. Μήν κρένης... ξεστηθώσου..
Καλὰ σοῦ τὴν ἐφύτεψαν... Ο χάρος ἀπὸ τρίχα...
Ξανθό.. Φρυμμένη πηγανιά ... "Ο, τ' εἶναι ... Τώρα πές μου.

— Θανάση, μᾶς ἐχάλασσαν... Δὲν εἶγε σκάσῃ ὁ ἥλιος,
Ησυ ἐχύθηκε ὁ Ὄμερπασας... Χτυπάει τὸ Δυοθουνιώτη
Καὶ τόνε πέρνει 'ς τὸ φτερό .. Δὲν ἔπαιξε λεπίδι ...

— Θᾶχε τὸ νοῦ του 'ς τὸ παιδί... Κῆτανε τετρακόσοι!...
Εἶδες ἐκεῖ τὸν Κόκκαλη;

— Εθόλωσε τὸ φῶς μου,
Μ' ἐπῆρε τὸ παράπονο κ' ἐδάκρυσα... δὲν εἶδα...

Ακούστηκεν αράσιμο ἀπὸ τὴν Χαλκομάτα,
Καὶ ρίχνονται τοῦ Πανουριᾶ... Πρώτη φωτιὰ κ' ἐσμίζει.
Ἐξήλεψα κ' ἔχοντας... Τὸ ράσο τοῦ Δεσπότη
Ἀντάρα, μάυρη θάλασσα... Εκεῖ κι' ὁ Παππαγιάννης...
Ολόγυρά τους σκοτωμός... ἀθεμωνιὰ κουφάρια...
Βόσκει τοῦ Γούρα τὸ σπαθί... ἀστροπελέκι, χάρος...
Οἱ λαβωμένοι σφάζονται 'σ τὸ χῶμα μὲ τὸ δόντι...
Μᾶς ἔπνιξε η Ἀρβανιτιά... Τάλογο τοῦ Βριόνη
Ἀνεμοστρόβιλος, δρυγή... Τὰ δυό του τὰ ρουθούνια
Ξεργοῦν ἀντάρα καὶ καπνό... πλακόνουν κι' ἄλλοι... κι' ἄλλοι...
Λέει κι' ἀναβράνε ἀπὸ τὴν γῆ... Δριμόχολο, τρομάρα...
Μὲ κράζει ὁ γέρο Πανουριᾶς— «Τρέχα νὰ πῆς τοῦ Διάκου,
Ποῦ ἂν ἦμαι ἀκόμα ζωντανὸς δὲ φταίω γώ... τὸ βόλε»...
Κ' ἐμούγκριζε σὰ δράκοντας... Τὸν ἄρπαξε ὁ Μανίκας...
Εκεῖνος ἀνδρειεύεται... τοῦ πέφτει κι' δ Καπλάνης...
Οἱ δύο τους τὸν ἐλύγισαν... Φεύγουνε πολεμῶντας...
Πιπίζω... μ' ἔχυνή γησαν... ματώνομαι... μὲ χάνουν.

— Τὸν εἶδες τὸν Παπαντρειά;

— Μὲ τὸν Κομνὰ τὸν Τράκα

Κρατοῦν τοῦ Μουσταφάμπεη.

— Καὶ τὸν Κιοσὲ Μεχμέτη;

— Τὸν εἰχα ἴδῃ ποῦ ἐμούδιασε. Τοῦ μύρισ' ὁ Καλύβας
Σ τῆς Ἀλαμάνας τὰ νερά. Τοῦ Βακογιάννη ὁ ἵσκιος
Εἶναι βαρὺς, θανατερὸς κι' ὅποιος περάσῃ ἔκειθε
Σκοτάδι κι' ἀποκάρωμα. Θὰ τῷμαθε καὶ μένει
Νἀρθῇ μὲ τὸν Ὁμέρπασα.

— Καλῶς νάνταιμωθοῦμε...

Δὲν εῖν' ἀλήθεια, ἀδέρφια μου; Ἐψὲς 'ς τὴν προσευχήμας
Τὸ τάξαμε 'ς τὸν Πλάστη μας... 'Σ τῇ θέσῃ του καθένας...
Νερὸν νὰ μὴ διψάσετε... Κἀνείς σας δὲ θὰ βίξῃ
Ποὺν δώσω ἐγὼ τὴν προσταγή. Θέλω μιὰ τέτοια μέρα
Νὰ μετρηθοῦν τὰ βόλια μου μὲ τόσους σκοτωμένους.
Μὴ σημαδεύετε ψηλά... Κι' ἀν πέσω, θυμηθῆτε,
Τ' ἀρματα, τὸ κεφάλι μου... Ἄς ταχη ὁ γυιός τ' Ἀνδρούτζου
Νὰ μὴ τὰ πάρη ἡ Ἀρβανιτιά... 'Σ τὸν κόρφο κρεμασμένο
"Οποιος μοῦ φάξῃ τὸ κορμὶ, θαύρῃ τὸ φυλαχτό μου..."
Μοῦ τῶχει βίξῃ στὸ λαιμὸν ἡ μάνα μου τὴν νύχτα

Ποῦ ἐβγῆκα κλέφτης 'ς τὰ βουνά... Πάραυτα νὰ τὸ πᾶτε
'Σ τὸ μοναστῆρι τ' "Αη Γιαννιοῦ... Θέλω τὸ δαχτυλίδι
Θέλω νὰ μείνη μαρτυρὶα σ' τὸ χέρι τὸ δεξί μου,
Νὰ μὲ γνωρίσῃ ὁ Ὁμέρπασας. 'Εκεῖ θαύρῃ γραμμένη
Τὴν πίστη μας 'ς ἔνα Σταυρὸ, τῶνειρο, τὴν ἐλπίδα
'Σ ἔνα δικέφαλο πουλί... Τοῦπε ὁ Θεὸς θὰ γένη...
Σήμερ' ἀρχίζει ὁ κάμπατος. 'Ηρθαν τὰ πρωτοβρόχια,
Θάμεθα 'μεῖς ή προσιμιά. 'Αφαντος ζευγολάτης
Ποῦ δὲ δειλιάζει 'ς τὴν σπορὰ, κρατεῖ τὸ χερουλάτη.
Τὰλέτρι τρίζει 'ς τῷργωμα... 'Ηταν ή γῇ χερσάδα
Καὶ τὸ γενὶ θάμπῃ βαθειά... Τὸ γήμορο δικό μας...
Ψυχὴ, παιδιά μου, 'στ' ἄρματα!.. Τοῦπε ὁ Θεὸς θὰ γένη!
Νὰ μὴ σᾶς λείψῃ τὸ νερό... Γέρο Διαμάντη, Μῆτρε,
Σταθῆτε σεῖς ἐδῶ μ' ἐμέ... 'Σ τὴν θέση του καθένας.

'Εσκόρπισαν ὄλόγυρα. Ποιὸς πιάνει ἔνα θυμάρι
Καὶ ποιὸς κρατεῖ μιὰ λοιδορὶα, τ' ἀφωρεσμένο δέντρο.
Τὰ καρυοφύλλια δείχγουνε μὲς 'ς τὰ κλαριὰ τὸ στόμα
Σὰν ἄγρυπναις δεντρογαλιαῖς. 'Εδῶθ' ἐκεῖθ' ἀστράφτουν

Ἄγρια μάτια φλογερὰ, ἀνάμεσα 'ς τὰ φύλλα,
Λέσ κ' ήταν θράκια σκεπαστά. Πρώτη πνοή θ' ἀνάψουν.

Ἐγοιωθεί κι' ἀναγγάλλιαζε τὴ δύναμή του ὁ Διάχος.

Μένει μὲ μιᾶς ἀκίνητος. Ἐσταύρωσε τὰ χέρια
Καὶ κατὰ τὴν Ἀγάθωνα τὸ πρόσωπό του στρέφει
Σ τὸ μέτωπό του τὸ πλατὺ ποῦ τὸ φωτίζει ὁ ἥλιος
Ἐπέρασ' ἐνα σύγνεφο. Τὸ μάτι του κατάρα . . .
Ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς ἀνέβηκε ἡ πικράδα
Σ τὰ δροσερὰ τὰ χείλη του καὶ τοῦ τὰ φαρμακεύει
Σὰν νᾶχε πιῇ τὴν ἀλοή . . .

— Ἄχ! Μῆτρε Κοντογιάννη,
Σ τὸν ἄδη ποῦ θὰ καταιθῶ, ἀν μ' εῦρῃ ὁ γέροντάς σου
Καὶ μὲ ῥωτήσῃ, τί θὰ πῶ; . . . Πῶς μ' ἐν' ἀρματωλίκι . . .

Εἶπε καὶ στέναξε βαρειά. Ἐδιάβηκε ἡ μαυρύλα
Κ' ἔρχεται πάλαι ἡ ξαστεριά. Θολὸς, συγνεφιασμένος
Δὲ μένει τέτοιος οὐρανὸς, ὥρα πολλὴ δὲ μένει.

— Καπνοῦρα, Μῆτρε, καταχυά... δὲ μᾶς χασομεράνε.

Οὐθε περάσουγ, ἐρημιὰ, μένει τὸ χῶμα στεῖρο.

— Ἐρχετ' ἐμπρὸς ἡ Λιαπουριὰ μὲ τὸν Ὁμέρο Βριόνη..

Διαμάντη, χύτταξε καὶ σὺ, σὰν καὶ νὰ σταματῆσαν.

— Χωρίστηκε δ Κιοσὲ πασᾶς... Χτυπάει τὴν Ἀλαμάνα...

Ἄστραψ' ἡ πρώτη τουφεκιά... Χερά'ς τὸ χαρυοφύλλι!...

Νὰ μὴν πεθάνω ἐδῶ μὲ σᾶς, ἐν δὲν ἦν τοῦ Καλύβα.

Τοῦχα γνωρίσῃς τ' Ἀγραφε... Παῦσαι καῦμένε, Δίπλα,

Νὰ ιδῆς ποῦ δὲν ἐβράχυιασεν ὁ λάρουγγάς του ἀκόμα!..

Ἐψησ', ἐμαύρισε καρδιάτις... Θὰ ἐδάγκασε κουφάρι...

Τὸ βόλι δὲν ἐδιάβηκε... Γονάτισ' ἔνας... πέφτει...

Καλὴ ἀρχή... ματώθηκαν... ἀνάφτει τὸ γεφύρι...

Πῶς πολεμοῦνε τὰ σκυλιά!... Διάκε;... καπνός... δὲ βλέπω.

— Καλήτερα γιὰ σένανε. Τοὺς βλέπω ἐγὼ, Διαμάντρῳ:

Σ τοῦ Βακογιάννη τὰ πλευρὰ, 'ς τὰ στήθια τοῦ Καλύβα

Χτυπάει τὸ χῦμα καὶ σκορπᾷ. Τοὺς ἔζωσε ἡ πλημμύρα

Καὶ δὲ σπαράζουν ἀπεκεῖ. Τρέχα νὰ πῆς τοῦ Λάμπρου

Νὰ πάη μ' ἔξηγντα διαλεχτούς... Φτερά... κ' ἡ ὄρα σφίγγει.

Μῆτρέ μου! Τὸ μιλλιόνι μου... Μᾶς εἶδανε... Ὁ δερβίσης
Σπάθηκ' ἐμπρὸς καὶ βυάζεται... Κρατεῖ καὶ δυὸς κεφάλια!..

— Εδῶθε τοῦ Δεσπότη μας, ζερβιὰ τοῦ Παπαγιάννη.

— Δὲ μοῦπες πῶς τοὺς ἔχοψαν!... Νάχωμε τὴν εὐχήν τους..
Κύτταξε, Μῆτρε, τὸ σκυλί, γιὰ νὰ μᾶς φοβερίσῃ,
Τώρα τὰ πέταξε 'σ τὴ γῆ καὶ τὰ ποδοκυλάει...
Τὰ πῆρε παραμάσχαλα... Ἐπρόθαλ' ἔνας ἄλλος...
Ἄναίθηκε 'σ τὸ ψήλωμα.... Διαλαλητής... Τί θέλει;...

— Θανάση Διάκε;... Εἰσ' αὐτοῦ;... (α)

— Εδῶματ.... Ποιὸς μὲ κράξει;

— Ὁ ἀφέντης δ Ὁμέρπασας...

(α) Διὰ τῶν στιγμῶν τούτων δηλοῦται ἡ παράτασις τοῦ τελευταίου φθόγγου γινομένη συνήθως ὑπὸ τῶν μαχρόθεν μεγάλη τῇ φωνῇ διαλεγομένων.

— Στὴ γῆ δὲν ἔχω ἀφέντη.

Κι' ὅθε περάσῃ ὁ ἵσχιος μου, δρίζω ἐγώ . . . Τὸ ξέρει.

— Δόσεμας διάβα, κι' ὅ, τι πῆς, τιμαῖς... καὶ βιό... καὶ χάραις.

— Πόλεμο θέλω... πόλεμο... Ποιὸς εἶσαι σὺ ποῦ χρένεις;

— Πιστεύω, ὅ, τι πιστεύετε..

— Ἀφωρεσμένος νᾶσαι

Πῶχεις ψυγή' σ τὴ γλῶσσά μας, ἡς αὐτὸν τὸν "Αγιον Τάφο

Νὰ βλαστημήσῃς προδοσαῖς . . . Ἀφωρεσμένος νᾶσαι . . .

Κι' ὁ ἀντίλαλος ἐφτὰ φοραῖς ἀπὸ σπηλητῶν σὲ βράχους

Ἄπὸ βουνὰ σὲ λαγκαδιαῖς φαρμάκεψε τάγέρι

Μ' ἔκεινον τὸν ἀφορεσμό. Τὰ χεῖλη τοῦ Ἡσαΐα

Ἄραχνιασμένα καὶ βουβὰ σ τὸν ὅπνο τους σπαράζουν

Καὶ μουρμουρίζουνε βραχνά: — »Ἀφωρεσμένος νᾶναι»...

Ἐφτυσεν αἷμα καταγῆς τοῦ Παπαγιάννη ἡ γλῶσσα

Κι' ἀνταποκρίθηκε κι' αὐτή: — »Ἀμήν... ἀφωρεσμένος.» —

Ἐγάθηκε διαλαλητής . . . ἀνατριχύλα . . . τρόμος.

Μηρμύγκιαζε ή Ἀρβανιτιά. Τάλογο τοῦ Βριόνη
Τοὺς διαχωρίζει ἐδῶ κ' ἔκει καὶ τοὺς διαγκάει τὴν πλάτη.
Σαλάγα τους Ὁμέρπασα! Σπρώχνε, βορειὰ, τὸ κῦμα
Νὰ φάη τὴν πέτρα τοῦ γιαλοῦ. Θὰ ξαφνιστῆς μιὰ μέρα
Νὰ ιδῆς τὴν νεκροθάλασσα τὸ βράχο ν' ἀγαπήσῃ.
Θάγκαλιαστοῦν τὰ δυὸ θεριὰ καὶ τότε ἀδερφωμένα
Θὰ χλημητίσουν φοβερά, κι' ὁ ἄνεμος θὰ πέσῃ.
Σαλάγα τους Ὁμέρπασα! Μάτονε τὴ βουκέντρα
Νὰ τρέχουν τὰ καματερά. Θὰ νάρθη ἔκείν' ή ὥρα
Ποῦ ἀγριεμένα θὰ τὰ ιδῆς. Θὰ ν' ἀντιστηλωθοῦνε
Θὰ νὰ τινάξουν τὸ ζυγό, θὰ φύγουν μὲ τ' ἀλέτρι
Καὶ θάρθουνε μουγχρίζοντας 'σ τὸ πρῶτο βουκολείό τους.
Σαλάγα τους!.. Σαλάγα τους!.. Τάλογο πάντ' ἀστράφτει
Μέσα 'σ τὴ μαύρη συγνεφιά... Ἐμπρὸς τὰ δυὸ κεφάλια.

Ἀκούστηκε σὲ μιὰ βροντή... 'Σ τὰ σωθικὰ τοῦ Διάκου
Κρυφὰ λέεις κ' εἶχαν σωρταστή, φαρμακεμένοι πόνοι,
Χίλιων χρονῶν ἐκδίκησας, στείραις εὐχαῖς, δρφάναι,

Τοῦ βρόχου τὸ λαχτάρισμα, τυραγνισμένη φτώχια,
Κατάραις, ψυχομάχημα, βάσανα, μοιρολόγια,
Κ ἐξέσπασε μὲν μιὰ φωνὴ τὸ βογχητὸ τοῦ γένους:—
»'Αδέρφια μου!.. Φωτιά... Φωτιά »...

Τὸ βόλι τοῦ Θανάση

Δὲ θέλει σάρκα ἀνθρωπινή. Γυρεύει ν' ἀπαντήσῃ
Τἄλογο πάνδρειεύεται. Θέλει νὰ πιῇ τὴ φλόγα
Πῶθραζε μὲν τὴ φλέβα του καὶ 'ς τ' ἄγριο πέρασμά του
Τοῦ γάραξε τὸ λάρυγγα, τοῦ θέρισε τὸ οφάγτη
Τοῦ ρούφηξε τὴ λεβεντιὰ, τοῦ σβεῖ τὴν περηφάνεια
Καὶ μεθυσμένο ἀπὸ χαρὰ φυσσομανάει καὶ φεύγει.
Τὸ ἀτὶ ἀναστηλώθηε, στερνὴ παλληκαριά του,
Τὰ λάγανά του αἰμάτωσαν, λυγῆνε ἡ κλείδωσαις του
Καὶ ροβολᾷ νεκρό 'ς τὴ γῆ. Ψυχομαχάει κι' ἀκόμα
Κρατεῖ τὸ σύτιά του τεγντετά...

—'Ομέρπασα Βριόνη

Σοῦ στέλνει χαιρετίσματα τοῦ Διάκου τὸ μιλλιόνη.

— Μῆτρε, τὰ μετωρίσματα, παλληκαριὰ δὲν εἶναι,
"Οπου εῖν' ὁ χάρος Βασιλειάς... Διαμάντη!... Τὸν δερβίση.

— Θαγάση, ώς τώρα τρεῖς φοραῖς τὸν ἔβαλα'ς τὸ μάτι
Καὶ δὲ μοῦ δείχνει μέτωπο. Θὰ νὰ τὸν τρώγῃ τὸ αἷμα.

— Νᾶτος... Ἐξεσκεπάστηκε... Φωτιά... Διαμάντη... ρίξε...

Βογκάει τ' ἀρμοῦτι τὸ παληρό... Ἐρδέκαξε ὁ Δερβίσης
·Απλώθηκε τάπιστομα κι' ἀκόμα μὲ τὰ γύχια
Κρατεῖ σφιχτ' ἀπὸ τὰ μαλλιὰ τὰ δυό του τὰ κεφάλια.

— Μῆτρε, μὴν ἐπαράδραμα;

— Μὲς 'ς τὴ ραφὴ, Διαμάντη,
Τοῦ ξήλωσες τὰ καύκαλα. — Τάγοιξες τρίτο μάτι
Γιὰ νὰ διαβαίνῃ θαρρετὰ, νὰ περβατῇ 'ς τὸν "Άδη.

— Μῆτρε, μ' ἀρέσει νὰ μ' ἀκοῦσε... κ' ἐγὼ τὸ θάνατό του.

Λυσσομανάει ἡ ἀρβανίτικη τριγύρω 'ς τὸ κουφάρι.

Βάφουν 'ς τὸ αἷμα τὰ σπαθιά... Παραδαρμός, φοβέραις,

Βουβάλια ποῦ ἀγριέψανε... Τρώγονται συνατοί τους...

Στέχουν καὶ ἔδιαλέγονται... ἀθέρας... ἔνας κ' ἔνας...

Τὰ χρόνια τους πρωτομαγιαῖς. . . "Οτι καὶ ἔφυτρώναν

Τῆς νειότης τὰ τριαντάφυλλα. Λουλούδια, βλασταράκια,

Τὰ κύλησε ἡ νεροποντή καὶ 'ς τὸν καταποτήρα

Τὰ παρασέρνει δὲ πόταμος. Παιδιὰ, τὰ πῆρε ἡ τύφλα

Καὶ χύνονται μὲς 'ς τὴ φωτιά... Τοῦ Διάκου τὰ λιθάρια

Μὲ τὰ λεπίδια πελεκοῦν νὰ τὰ ἔθεμελιώσουν.

Αρπάζουνε γιὰ ν' ἀναισθοῦν τὴν πέτρα μὲ τὰ νύχια

Κι' ὅτι φανοῦν τὰ δάχτυλα, τὸ σίδερο θερίζει.

Τρεῖς ὥραις ἀνδρειεύονται . . . Πλακόνει κι' ὁ Βριόνης

Σὰ μαύρη βαρυχειμωνιά... Χαλάζι τὸ μολύβι . . .

Σκάφτουν τὸ χῶμα τᾶλογα... Σίφουνας, συντελεία . . .

Χνῦτο μὲ χνῶτο πολεμοῦν . . . Ἀδερφωμένο βρέχει

Τὸ αἷμα τάρβανίτικο τὴ γῆ μὲ τὸ δικό μας . . .

Ἐχουν τὴν ἵδια τὴ βαφή . . . Ἀν σμίγουν πεθαμένα

Πῶς δὲ θὰ σμίξουν ζωντανά ; . .

— Διαμάντη, τί μὲ θέλεις ;

Πῶς ἀφησεις τὸ σκοτωμὸν καὶ πῶς μὲ τὴν Ἀστέρω
Μοῦ πέργεις τὰ πατήματα ; . . .

— Θανάση ; . . . Μὲ γνωρίζεις . . .

Δὲν παρακάλεσα ποτέ . . . Κ' ἐμπρός σου . . . γονατίζω.

— Πές μου, τί θέλεις ; . . . γρήγορα . . .

— Αὐτὸν τὸ ἔρμο χῶμα

“Αν ἦν” ἀλκίθεια πάγαπᾶς, Θανάση . . . γλύτωσέ το . . .

— Σοῦ φαίνεται νὰ δεῖλιασα ;

— Φύγε, Θανάση, φύγε.

— Μὴ φορμάκευῃς, γέροντα, τὸ φυχομάχημά μου.

— Δε βλέπεις πόσοι ἐμείναμε; . . . Σ τὸ Χάνι ὁ Βακογιάννης
Μὲ τὸν Καλύβην ἐκλείστηκαν . . .

— Κ' ἐγώ . . . χειρότερός τους ;

— 'Οχι, Θανάση, μένω ἐγώ, πῶφαγα τὸ ψωμί μου
Καὶ δὲ μ' ἀποζητάει κανείς... Μένει μ' ἐμὲ κι' ὁ Μῆτρος,
'Εκεῖνος εἶναι νειώτερος... Θὰ πάρῃ τῶνομά σου
Καὶ δὲ θὰ σ' ἐντροπιάσωμε...

— Ήῶς εἶπες ; . . . Τῶνομά μου ; . . .

Δὲ θὰ κοτήσῃ ὁ θάνατος, Διαμάντη, νὰ τὸ πάρῃ
Καὶ σεῖς θὰ μοῦ τὸ κλέψετε ;

— Θανάση, σγώρεσέ μας.

— 'Εσεῖς μ' ἐμὲ, κ' ἐγώ μὲ σᾶς . . . Συγχωρεμένοι νὰ σθε..

Κ' ἔχει ποῦ ὁ ἀνεμοστρόβιλος μουγκρίζει τοῦ πολέμου
Πηδοῦν οἱ λειονταρόψυχοι καὶ κολυμποῦν μιὰν ὥρα
Μὲς's τὴ φωτιὰ, μὲς's τὴ σφαγή... Παράδερνε γ' Αστέρω.,

— "Οσοι εἶστε ἀκόμα ζωντανοί, ἐλάτε ὅλόγυρά μου . . .

Φωνάζει ὁ Διάκος, κ' ἔρχονται... Δὲ μένουν παρὰ δέκα..
Οὐ οὐλίος στέκει γιὰ νὰ ίδῃ. Κάθε στιγμὴ ποῦ φεύγει
Τοὺς ἔσφιγγε στενὰ στενὰ 'ς τὴν ἀγκαλιάτου ὁ Χάρος.

Μέσα σὲ τέτοιο πέλαγο, βαθὺ μελανικόνενο,
Ἐν' ἀκρογιάλι μακρυνὸ, τὸ μάτι τοῦ Θανάση
Ξανοίγει ποῦ τοὺς ἔκραζε.— «Παιδιὰ, ζ' τὸ Μοναστήρι...»
Καὶ δρασκελίζουν πεταχτὰ τὴ σιδερένια φράχτη
Πώλόγυρά τους ἔπηξε.. Σεισμὸς τὸ πέρασμά τους.
Τὰ ὅρνη ἀναφτερούγιασαν... Τοὺς χυνηγοῦν... προφτάνουν
Καὶ πλημμυρίζουν τὴν αὐλή... Ἡ ἐκκλησιὰ 'ς τὴ μέση
Παραιτημένη, δλόκλειστη... Ιδρόνει ὁ τοῦχος αἷμα...
Τριζουνε τὰ κονίσματα... Τὰ βόλια ποῦ ἀνεμίζουν
Ἐδέρνανε τὰ σήμαντρα καὶ τὰ βουβὰ γλωσσίδια
Ξυπνοῦν, λαλοῦνε νεκρικά... Λὲς κ' εἶχε νὰ περάσῃ
Κἀγένα λείψανο ἀπεκεῖ... .

— Θανάση!... Παραδόσου...

Ἐπέσανε οἱ συντρόφοι σου... Δὲ σῶμεινε κἀγένας.

— Θὰ παραδώσω τὴν ψυχὴν, τ' ἄρματα δὲν τὰ δίγω.

Ἄν δὲν τὸ ξέρης, μάθε το... Ποιὸς εἶσαι; .. τὴ φωνή σου...

— Θανάση, εῖμ' ὁ διαλαλητής ...

— Προδότη, ἀφωρεσμένε ! ...

Μὴ μοῦ πατήσ τὰ μνήματα... Ἀκόμα ζῆς ἐμπρός μου ;...

Καὶ τὴ στερνή του πιστολιὰ, τὴ ρίχνει ἀστροπελέκι
Καὶ τοῦ βουβαίνει τὴν καρδιά... Πέφτουνε τὰ κοράκια
Νὰ τόνε φᾶνε ζωντανόν ... Στηλόνει 'ς τάγιο Βῆμα
Τὴν πλάτη ὁ Διάκος... καρτερεῖ... Δὲν τῷμεινε 'ς τὸ χέρι
Παρὰ μιὰ σπιθαμὴ σπαθί... Τὸν ἔχουν 'ς τὸ σημάδι ...
Τὸ πρόσωπό του ἀνάσταση... Ἐμπρός του ἀγκαλιασμένα
Δύο λείψανα ξαπλωταριά... Ο Μῆτρος κι' ὁ Διαμάντης...
Δὲν τὸν ἀφίνουν οὔτ' ἐκεῖ... Κἀνένας δὲ σιμόνει ...
Τ' ἀνδρειωμένα κόκκαλα συντρίβουν τὰ μολύβια,
Καὶ ὁ πύργος μένει πάντα δρτός... Τὸ μάτι τε ἄλλος κόσμος ...
Τὸν τουφεκίζουνε μὲ μιᾶς ... Τὰδειάζουνε τὴ φλέβα
Καὶ χίλιοι τὸν ἀρπάζουνε... Δεμένο τὸ λειοντάρι
Τῶχουν 'ς τὴ γῆ καὶ τὸ πατοῦν... Τοῦ στρίφουνε τὰ χέρια

Πιστάγκωνα μὲ τὴν τριχιά... Ηροβαίνουνε 'ς τὸν ὄμο
'Η σχίζαις ἀπ' τὴν κλείδωση... Αἷμα ρονιά... μεδοῦλι...
Κ' ἐνῷ τὸν ἐμαρτύρευαν κρυφὰ, κρυφὰ τὸ στόμα
'Απλόνει ὁ Διάκος καὶ φιλεῖ τὸ Μῆτρο, τὸ Διαμάντη.

Χιλιάδαις τόνε σέρνουνε. 'Εμπρός τους λαβωμένη
'Εμούγκριζε ἡ φοράδα του... Τὴν ἀνακράζει ὁ Διάκος
Κι' αὐτὴ μ' ἔνα γλημήτισμα τὸν χαιρετάει καὶ πέφτει.

Ἐστάθηκαν νὰ τόνε ἰδοῦν... Τοὺς φαίνεται σὰν ψέμμα.
'Σ τὴν 'Αλαμάνα δι πόλεμος δὲν ἔπαψεν ἀκόμα,
Τὸ Χάνι τὸ τοιμόρροπο σ' ἔναν Κιοσὲ Μεχμέτη.
Δὲ θέλει νὰ παραδοθῇ. 'Απ' τὴν χαρά του ὁ Διάκος
Νοιώθει βαθειὰ 'ς τὰ σωθικὰ τὴν πρώτη δύναμή του
Ποῦ ἀναγεννήθηκε μὲ μιᾶς...

— Καλύβα!... Βαχογιάννη!...

Δέκα χιλιάδεις μὲ κρατοῦν... Σγωρᾶτέ με.. πεθαίνω.

Καὶ δὲν ἐπρόφτασε νὰ πῆ τὸν ὕστερό του λόγο
Περγανε βγῆ τὰ δυὸ θεριὰ καὶ τῶχε ἀρπάξει ἡ φλόγα.

Κρύβεται ὁ ἥλιος 'ς τὰ βουνά. Τὰ πλάγια σκοτειδιάζουν
Καὶ μένουν ἔρμα τὰ Θερμιά... Νεκρύλα... βουβαμάρα.
Δὲ σειέται φύλλο 'ς τὰ κλαριά... Κάνενα νυχτοποῦλι
Μοιρολογάει τὸ σκοτωμὸν καὶ κάπου κάπου οἱ λύκοι
Ποῦ ἀνάμεσό τους γρούζουνε ποιὸς νὰ πρωτοχορτάσῃ
Μὲ τὰ πηγήτὰ τὰ αἷματα... 'Εδῶ κ' ἔκει κουφάρια
Καὶ ροχχαλιάσματα βαθειά...

'Σ τὰγέρι κρεμασμένα

Ωσὰν καντήλια τῷ οὐρανῷ, ἀποβραδῆς δύο φῶτα
Ἐφάνηκαν 'ς τὴ σκοτεινά... Κάνεις δὲν τᾶχε ἀνάψη...
Κ' ἔνας ποῦ ἐπέρασε ἀπεκεῖ, καλόγερος, διαβάτης,
Κ' εἶδε τὸ θᾶμμα κ' ἔδραμε, 'ς τὴ λάμψη δύο κεφάλια
Ηὔρε ποῦ πλάγιαζαν γλυκά... Τῶνα τοῦ Παπαγιάννη
Καὶ τᾶλλο τοῦ Δεσπότη του. — Γονατιστός ἐμπρός τους
Ἐμειν' ὁ γέρος κ' ἔκλαψε... Τοὺς ἔρριξε τρισάγιο,
Τὰ φίλησε 'ς τὸ μέτωπο καὶ μὲ τὸ δοκανίκι
Ἐσκαψε λάκκο κ' ἔθαψε τ' ἀχώριστα τ' ἀδέρφια.
Βλογάει τὸ χῶμα τρεῖς φοραῖς... Ἐκαμε τὸ σταυρό του
Καὶ χάνεται στὴν ἑρημιά... Ἐσβύστηκαν τὰ φῶτα.

ΑΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΚΟΣ.

ΛΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ.

Κοιμάται ἀκόμα ἡ Ἀρβανίτια, χορτάτη, ἀποσταμένη,
Μὲς 'ς τὴν πυχνὴ τὴν χλωρωσά. Τόσαις χιλιάδαις χόσμος,
Κι' οὗτ' ἔνα ὄνειρο γλυκὸ, οὗτ' ἔνα καρδιοχτύπι !
'Σ τοῦ ὑπου τῆς τὴ συγνεφιὰ δὲν ἔλαμπαν ἐλπίδαις,
Δὲ φέγγει πόθος μακρυνός. 'Σ τὰ μάτια τῆς μαυρύλα
Καὶ 'ς τὴν καρδιά τῆς ἐρημιά. Τὰνθρώπινα κοπάδια
'Απ' τὸ βαρὺν τὸν κάματο, βουβὰ, ἀποκαρωμένα,
Μὲς 'ς τὰ λουλούδια τὰπριλιοῦ μαυρολογοῦν, πλαγιάζουν,
Σὰν νάτανε συντρίμματα, χορταριασμέναις πέτραις
'Οποῦ εἴχε πάρη ὁ χαλασμὸς ἀπὸ κἀνέναν πύργο
Καὶ τᾶχε σπείρη ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὲ τοῦ σεισμοῦ τὸ χέρι.

'Ακόμα ἡ Πούλια εἶναι ψῆλα καὶ τῆς αὐγῆς ἀκόμα
Τῷρνήθι δὲν ἔλαλησε. Ήροτοῦ νὰ βασιλέψῃ

Τὸ δρέπανο τοῦ φεγγαριοῦ 'σ εὐός βουνοῦ τὴ ράχη
Ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ πικραμένο ρίχνει.
Τὴν ὑστερή του τὴ ματιὰ 'σ τὸ ἔρμο τὸ Ζητοῦνι.
Ἐμαύρισαν ἡ λαγκαδιαις. 'Σ τὸ μελανό του κῦμα
Τὰγέρι πνίγει τὰ σπαρτὰ, τὰ δέντρα, τὰ λιβάδια,
Γένονται θάλασσα ἡ στερητῖς, λες ὅτι αὐτὸ τὸ βράδυ
Ἔμρθε μὲ δυὸ μεσάνυχτα κι' ἀργεῖ νὰ ἔημερώσῃ.

Μὲς 'σ τὸ σκοτάδι τὸ βαθὺ χιλιόχρονο ρουπάκι
Φοβέριζε τὸν οὐρανὸ μὲ τὰγριομανητό του.
Στοιχειὸ τῆς γῆς περήφανο, βουλήθηκε νὰ φτάσῃ
Τὰ σύγνεφα μὲ τὰ κλαριὰ, τὸν ἄδη μὲ τὴ ρίζα,
Καὶ δὲν ἀνανοήθηκε ποῦ ὁ χαλαστῆς ὁ χρόνος
Τοῦχε φωλιάσῃ 'σ τὴν καρδιὰ καὶ τῶσκαφτε λαγοῦμι
Δουλεύοντας σιγὰ σιγὰ μὲ τὰ σκυλόδοντά του.

Εἰς τὸ βαρὺν τὸν ἵσκιο του, περίχαρο λουλοῦδι
Ποτὲ δὲν ἐξεφύτρωσε. Οὔτε τὸ χαμομῆλο
Οὔτε ἡ χολάτη ἡ κυκλαμιά. 'Ολόγυρά του σπλόνιοι
Καὶ δρακοντιαις φαρμακεραις. 'Σ τὸ χῶμα κᾶπου κᾶπου
Σπαρμένα ραγοκόκκαλα, ποῦ τᾶχε ἔεσαρκώσῃ

Ο τραπεζίτης τοῦ σκυλιοῦ, τοῦ κόρακα τὸ νύχι,
Εσέποντο χωρὶς ταφή. Κι' ἀγίσως πλανεμένος
Κάνεις ἐδιάβαινε ἀπ' ἐκεῖ κ' ἔνοιωθε τὰ σαράκια
Νὰ πριονίζουν ἄγρυπνα τὰ κούφια κατακλείδια,
Κι' δλονυχτὺς νὰ τρίζουνε, ἔκανε τὸ σταυρό του
Κι' οὕτε ποῦ γύριζε νὰ ίδῃ τὸ φοβερὸ τὸ δέντρο.

Σ τὴ μαύρην τὴν κουφάλα του ἐμόνιαζε ἔνας γύφτος,
Γέροντας, κακοτράχαλος, βουβός, φωτοκαμένος,
Ανάθρεμμά τῆς εὐλογιᾶς, τῆς λώνας στερνοπαῖδες.
Τὸν ἔθεσκε βαθὺ χτικιδ, τοῦ θέριζε τὰ σπλάγχνα
Ἐχθρα κρυφή, παντοτεινὴ, γιὰ τάνθη, γιὰ τὰστέρια
Γιὰ τοῦ παιδιοῦ τὴν εύμορφιὰ, κ' ἔτρωγε μὲ τὸ μάτι
Ο, τι τὸ χέρι τὸ σκληρὸ δὲν ἔφτανε νὰ φθείρῃ.
Ἐκλωθε τὴ σαπύλα του στρωμένος 'ς τὰ ξεσκλίδια
Ποῦ τῶφερνε πᾶσα φορὰ τὸ κλεψιμό, ή κρεμάλα.
Ἀγώριστοί του σύντροφοι, σφυριὰ, τριγιαῖς, ἀμμῶνι,
Στουρνάρια γιὰ τὸ γδάρσιμο, παληόκαρφα, φαλίδαις,
Μιὰ νυχτερίδα, ἔνας σκορπιός, μιὰ κίσσα, μιὰ χελώνα.
Κάνενας δὲν ἐγγύριζε 'ς τὴ Λιβαδειὰ πῶς ἥρθε.
Τὸν εἶγε ρίξη σύγνεφο ; . . . Τὸν εἶγανε ξεράση

Τὰ χώματα τοῦ ρουπακιοῦ ; . . . Κανένας δὲν τὸ ξέρει.
"Οταν τὴ νύχτα 'σ τὸν τροχὸ τὰ σύνεργα ἐπερνοῦσε
Κι' ἀνάδευε τὰ χέρια του κ' ἔτρεμε τὸ κεφάλι,
Παρασαρκίδα ἀφύσικη μὲς 'σ τὴν κοιλιὰ τοῦ δέντρου,
Ἐφάνταξεν ἀπὸ μακρὰ ὅτι ἡτον θεριεμένῳ
Χταπόδι 'σ τὴ θαλάμη του ποῦ πρόσμενε κυνῆγι
Κι' ἀνήσυχο παράδερνε μὲ τοὺς ἀποκλαμούς του.

'Σ αὐτὸν τὸ λάκκο ἀπὸ βραδὺς θαμμένος εἶν' ὁ Διάκος,
Τὰ στροπελέκι τοῦ βουνοῦ σβύεται 'σ αὐτὸ τὸ μνῆμα.
Χαρούμενο 'σ τ' ἀρπάγια του τὸν ἔχει τὸ σφαλάγγι
Καὶ τοῦ βυζαίνει τὴν ψυχή. Ξεραΐς παλαμονίδαις
Τοῦ στρόνει μέσα 'σ τὴ σπῆλειὰ καὶ τόνε ρίχγει ἐπάνω.
Μὲ δαγκανάρια, μὲ σγοινὶ τὰ χέρια ξεκλειδόνει
Καὶ τὰ φορτόνει σίδερα, τοῦ δένει τὰ ποδάρια,
Χαλκᾶ τοῦ σφίγγει 'σ τὸ λαιμό. Τὰ στήθιά του πλακόνει
Μ' ἔν' ἀγκωνάρι κοφτερό. Τὰ σερπετὰ μαυλίζει
Καὶ τὰ τινάζει ἐπάνω του . . . "Γ' στερα, διπλοπόδι,
Τὰ παραμόνευε ὁ φονιᾶς μὴν ἀποκοιμηθοῦνε
Κι' ἀφήσουν ἀτελείωτο τὸ νυγτοκάματό τους.

Ακοίμητο, ἀγρυπνοῦσ' ἔκει καὶ τοῦ Θεοῦ τὸ μάτι.

Χιλιάδαις ἥρθανε μὲν μιᾶς τριγύρω 'ς τὸ Θανάση
Ψυχαῖς μεγαλοδύναμαις ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμο
Μὲν τὰ παληγά τους βάσανα, μὲν τὴν παλληκαριά τους,
Καὶ τοῦ φιλοῦν τὸ μέτωπο καὶ τὸν περιδροσίζουν.

?Σ τὴ σκοτεινή του φυλακή, γαλανοφορεμέναις,
Απλόνουν τὰ φτερούγια τους κ' ἐπάνωθέ του ἀνοίγουν
Βαθὺν ἀπέραντο οὐρανὸ καὶ τοῦ τὸν ἀστερόνουν
Μ' ἀθάναταις ἐνθύμησαις, μοσχοβολιαῖς τοῦ τάφου.

Καταίβηκε ὁ Φιλόθεος μὲν θυμιατὸ 'ς τὸ χέρι
Καὶ λιθανίζει κ' εὐλογῷ. Μαζύ του κι' ὁ Δημήτρης
Κρατῶντας 'ς τὸ ἀισάκκι του χρυμμένα τοῦ Δεσπότη
Τάγαπημένα λείφανα, σὰν νὰ ζητοῦσε ναῦρη
Λιγάκι χῶμα, ψυχικὸ, ἐλεύθερη μιὰν ἄκρη
Γιὲς νὰ τὰ θάψῃ ὁ δύστυχος. Τοὺς συντροφεύει ὁ Κούρμας,
Πλατὺς ψηλὸς σὰν ἔλατος κι' ὁ Πάνος Μεγντάνης
Μὲ τὸ μικρὸ Χορμόπουλο καὶ μὲ τὸ Σπαθογιάννη.
Εἶδε τοῦ Βάλτου τὸ θεριὸ, τὸ Χρῆστο τὸ Μιλλιόνη,
Μὲ τὴ στερνή του τὴν πληηγή. Τὸ Γιάγγη Μπουκουβάλα

Γυμνὸς βαστῶντας τὸ σπαθὶ σὰν νάφτανε τρεχάτος
Ψηλὸν ἀπὸ τὸ Κεράσοβο. Σιμά του ὁ Μητρομάρας.
Ἐφάνηκε ὕστερα ὁ Σταθᾶς, θιολὸς, ἀνταριασμένος,
Θαλασσοπούλι πώσταζεν ἀφροὺς ἀπ' τὴν Κασσάνδρα.
Ο Ζῆδρος ὁ ἀνήμερος. Ο Θύμιος ὁ Βλαχάθας,
Ποῦχε παράπονο κρυφὸ γιατ' ἡτον πεθαμένος
Καὶ δὲν μποροῦσε μιὰ φορὰ νὰ μαρτυρήσῃ ἀκόμα
Γιὰ τῶνειρό του τὸ γλυκό. Ο Βλαχαρμάτας Βέργος.
Ο Λιᾶς ἀπὸ τὴ Βίδαβη. Ἐπέρασε ὁ Λαμπέτης
Καὶ δείχνει τ' Ἀστραπόγιαννου τὴν κάρα ματωμένη
Σ τὴν ἀγκαλιά του τὴν πιστή. Ἐκεῖ κι' ὁ Ἀμπελογιάννης
Μὲ τρεῖς θηλειαῖς πιστοῦ ἐσφίγγανε τὸν ἄγριο τὸ λαίμό του.
Ο Κωσταντάρας πῶφερνε 'σ τὸν ὄμο τὸ παιδί του
Σφαμμένο μὲ τὰ χέρια του, μονάχριβή του κλήρα,
Γιατὶ, κακούργιο, ἐντρόπιαζε, τάρματα, τὴ γενειά του.
Ο Λάζος, ὁ Βρυχόλακας, ὁ γέρο Κώστα Πάλλας,
Ο Καλιακούδας ὁ Λουκᾶς, ὁ Χρόνης, ὁ Γυφτάκης,
Τ' Ἀνδρούτζου τάσπρο φάντασμα, τραγὸ σὰν τὸ Βελούχι
Μὲ τὸν ψυχοπατέρα του τὸ Βλάχο τὸ Θανάση,
Λειοντάρια ποῦ δὲν ἀφιναγ τὸν ἄδη 'σ ησυχία.
Ο Λιάκος ἀπ' τὸν "Ολυμπο. Ἐκεῖ κι' ὁ Κοντογιάννης

Ποῦ γύρευε συχώρεση νὰ πάρῃ γιὰ τὸ Μῆτζο.

Ο Κατζαντώνης πῶς ειχνε μὲ κρυφοπερηφάνια

Σ τὰ κόκκαλά του τὸ σφυρί... Ο Δίπλας 'σ τὸ πλευρό του.

Ο 'Αλέξης ὁ Καλόγερος, οἱ Κατζικογιανναῖοι,

Αχώριστοι 'σ τὸ σκοτωμὸ, 'σ τὸ μνῆμ' ἀδερφωμένοι.

Τῆς Λάμιας ὁ σταυραητὸς πλακόνει ὁ Χρῆστος Γρίβας.

Σὲ φλογισμένο σύγνεφο διαβαίνει θρονιασμένος

Εμπρὸς 'σ τὸ Διάκο ὁ Σαμουὴλ, τῆς Κιάφας ὁ προφήτης.

Κρατεῖ 'σ τὴ ζώνη τὰ χλειδιὰ ποῦ πῆρε ἀπὸ τὸ Κοῦγγι

Οταν τὸν ἔφαγε ἡ φωτιά. Αχτίδαις τὰ μαλλιά του

Τὰ γένεια σπίθαις καὶ χαπνός. Οἱ πέντε του συντρόφοι

Σ τὸν ὄμο τους τονὲ βαστοῦν. Ανέμιζαν τριγύρω

Σ τὸ φοθερὸ καλόγερο παιδία βυζασταρούδια,

Αγράμπελαις ποῦ ἐφύτρωσαν 'σ τὸ βράχο τοῦ Ζαλόγγου,

Κἀθένα τοῦχε ἡ μάνα του 'σ τὴν τραχηλιά της ρόδο.

Κι' ἀνάμεσό τους φαίνεται ὁ γέρο πολεμάρχος

Σὰν περατάρης γερανὸς ποῦ σέρνει 'σ τὰ φτερούγια

Τὰ γηλιδόνια τοῦ Μαρτιοῦ δαρμέν' ἀπ' τὴν ἀντάρα.

Μ' ἀνέλπιστη πάρηγοτὰ ὁ πεθαμένος κόσκιος

Τὸ πονεμένο τὸ κορμὶ ράντιζει τοῦ Θαγάση,

Κ' ἐπίστεψεν ἀπὸ μακρὰ ὅτ' εἶδε τὸ λημέρι
Ποῦ τὴν ψυχή του ἐπρόσμενε. Ἐρρίζωσε ἡ καρδιά του
Βαθύτερα' τὰ σωθικὰ, τοῦ φώλιασε' τὰ μάτια
Γλυκειὰ τῆς μάνας του ἡ εὐχή. Σκοτείδιασε τὸ φῶς του
Κι' ἀποκαρώθηκε ὁ φτωχός. Τὰ σερπετὰ δειλιάζουν
'Σ τ' ἀγῶγί τους καὶ φεύγουνε. Νεκρόνεται κι' ὁ γύφτος,
'Η φύσις ὅλη ἐσίγησε, λέεις κ' ἥθελε ν' ἀφήσῃ
'Ελεύθερα νὰ καταιθοῦν τὰ δνείρατα τοῦ Διάκου.

Κ' ίδοὺ τοῦ κάστηκε μὲ μιᾶς ὅτ' εἶδε τὴν κουφάλα
Τοῦ δέντρου ν' ἀναδεύεται. Τοῦ ρουπακιοῦ τὰ φύλλα
Νὰ πέσουν ὅλα καταγῆς, νὰ μεταμορφωθοῦνε
Νὰ γένουν σάρκαις ζωνταναῖς, καὶ τάψυχο τὸ ξύλο
Νὰ λάβῃ ἀνθρώπινη μορφή. Ἡ φλοῦδα μοναχή της
Χωρίζει, ξεδιπλόνεται, καὶ τότε μὲ τὸ χέρι,
Τὸ σιωπηλὸ τὸ φάντασμα ποῦ στέκει ἐπάνωθέ του,
Τὴ σήκωσε, τὴν ἔρριξε' τὴν πλάτη του σὰ ράσσο,
Κ' ἔμειν' ἐμπρός του ἀχίνητο . . . Τριγύρω' τὸ λαιμό του
Χαράκι κόκκινο βαθὺ, σὰν νᾶθελε περάσῃ
'Εκεῖθε ἡ κόψη τοῦ σπαθιοῦ . . .

— Χριστὸς ἀνέστη, Διάκε! . . .

— Παπᾶ, τί θέλεις ἀπὸ μέ;... ποῦθ' ἔρχεσαι;... ποιὸς εἶσαι;...

— Ποιὸς εἶμαι, Διάκε;... καὶ ῥωτᾷς;... κύρταξε... δὲ Ήσαίας.

Ἐλα μαζύ μου γρήγορα μὴ μᾶς προλάβῃ μέρα.

— Δεσπότη μου, μ' ἐδέσανε . . . Τὰ σίδερά μου κόψε.

— Θαγάση, μὴν εἰσ' ἀπιστος . . . Δὲ σὲ χρατεῖ κἀγέγας.

Ἄνεβηκαν μετουραγύς. Πετοῦν . . . Πετοῦν ἀκόμα . . .

Αφίουν πίσω τους βουνὰ καὶ πέλαγα κι' ἀστέρια.

Τρυγόνια διαβατάρικα ποῦ πήγαιναν 'σ τὴ Δύση

Τοὺς ἀπαντοῦν 'σ τὰ σύγνεφα καὶ τοὺς καλημερίζουν.

Ο Διάκος τὰ χαρέτησε, ταῦλόγησε δὲ Δεσπότης

Καὶ τὰ ῥωτᾶ ποῦ θὰ σταθοῦν νὰ ξεκαλοκαιρέψουν,

Κ' ἐκεῖν' ἀπηλογήθηκαν: — » Σ τὰ Σάλονα, 'σ τὴν Κιόνα,

Σ τὴ Λιάκουρα τὴ δροσερὴ, 'σ τῆς Γούρας τ' ἀκροβούνια » —

— » Αλλάξετε τὸ δρόμο σας, πουλιά μου εὐλογημένα,

» Συρέτε ἀλλοῦ νὰ ζήσετε καὶ νὰ ζευγαρωθῆτε.
» Ἐκεῖ ἐθολώσαν τὰ νερά, εἶναι φωτιὰ τάγέρι,
» Καὶ δὲ θαύρητε γιὰ φωλειὰ οὔτε κλωνὶ χορτάρι. » —

Η δυὸς ψυχᾶς πάντα πετοῦν . . . Πετοῦν δλίγο ἀκόμα
Καὶ φτάνουν 'ς ἔνα ψήλωμα . . .

— Θανάση, στάσου τώρα

Κι' ὄλογυρά σου κύτταξε.

— Δεσπότη! . . . Ποιὰ εἶν' ἔχειν;
Η χώρα ποῦ μαυρολογᾷ, χτισμένη 'ς ἐφτὰ ράχαις; . . .
Μοῦ φαίνεται ἄγρια θάλασσα, καὶ τὸ ροχχάλιασμά της
Τάκούώ ποῦ φτάνει ὡς ἐδῶ; . . .

— Ηροσκύνησε τὸ Θρόνο

Τοῦ πρώτου μας τοῦ Βασιλεῖᾶ, τὸ μνῆμα τοῦ στερνοῦ μας...
Πῶς τρέμεις, Διάκε; Γιατί κλαῖς; .. Θανάση! .. εἶναι δικήμας.

— 'Ελεημοσύνη... "Εγκα σπαθί.. Πρὶν φέξῃ τήνε πέρνω...

— Διάκε, δὲν ἔρθ' ή ὡραμας. Θὰ βαρτιστοῦμε πρῶτα
΄Σ τὸ αἷμα, ’ς τὰ παθήματα καὶ κοφτερὰ στουρνάρια
΄Σ τὸ μετερίζει τοῦ βουγοῦ τὸ γόνα μας θὰ τρίψουν.
Θὰ πιοῦμε τὸν ἴδρωτά μας. Θὰ μείνῃ μαύρη χήρα
΄Η γῆ μας ή ταλαιπωρη καὶ τὰ κοιλόρροανά της.
Θὰ μάθουν νὰ χορταίνουνε λαθύρια, βρακανίδαις,
Καὶ τοῦ νεροῦ τὰ κάρδαμα, παρὰ νὰ τὰ σαρκόνη
Τοῦ ξένου τὸ ἄτιμο ψωμί, πῶγει προζύμι πάντα
Φαρμάκια, καταφρόνεσαις, περίγελα καὶ δάκρυ.
Τότε θάρθῃ περήφανο τὸ γένος νὰ γτυπήσῃ
Τὴ θύρα τῆς Αγιᾶς Σοφιᾶς μὲ τοῦ σπαθιοῦ τὴ φούχτα,
Τὰ σιδερένια μάνταλα, ’ς τὴν προσταγὴν θὰ πέσουν,
Κ’ ἐκεῖ ποῦ τώρ’ ἀνάσκελα, μ’ ὀλόρθα δαγκανάρια
Μὲ τὸ λαρύγγι διάπλατο, θρασομανάει καὶ χάσκει
Τὸ μισοφέγγαρο χρυσό, σὰν νᾶθελε μὲ πεῖσμα
΄Αφ’ οὗ μᾶς ἔφαγε τὴ γῆ, νὰ πιῇ τὸν οὐρανό μας,
΄Ο Σταυρωμένος θὰ σταθῇ... Μὴν κλαῖς... εἶγαι δική μας.

— Κ’ ἐμεῖς, πατέρα μου, οἱ φτωχοί, θάμεθα πεθαμμένοι;...

— Θὰ νὰ γτιστῇ μὲ κόκκαλα τὸ μακρυνό γεφύρι.

Μήν γέσαι, Διάκε, ἀγόρταγος. Κύπταξ' ἔκει ποιὸς ἀλλος
Μὲ τὸ κορμὶ τὰ θέμελα οὐ νὰ στοιχειώσῃ τώρα.
Θαγάση μου! Γονάτισε... χρεμοῦν τὸν Πατριάρχη.

Ἐγονατίσανε βουθοί. Κ' εὐθὺς 'ς τὴν ἔρμη χώρα
Ἐβρεῖε φῶς ἀπὸ ψῆλα καὶ τήνε πλημμυρίζει.
Καὶ κόσμον εἰδάνε πολὺν, σιμὰ 'ς τὸ περιγιάλι
Νὰ μερμηγκιάζῃ ἀνήσυχος καὶ μέσ' ἀπῶνα ξύλο,
Οποῦ εἶχε ἀράξη βιαστικὰ, τὸ Γέρο νὰ προβάλῃ
Μὲ τ' ἀπανωκαλύμμαυκο, μὲ τὸ ῥαθὸν 'ς τὸ χέρι.
Τὰ βάσανά του, ἡ ἀγρυπνιαῖς, τὰ χρόνια του, ἡ νηστείαις,
Τὸ φοθερὸ τὸ μυστικὸ, ποῦ ἐκράτει κλειδωμένο
Βαθεὶὰ σ' τὰ φυλλοκάρδια του, τὸν εἴχανε συντρίψῃ
Κ' εἶναι τὸ πάτημά του ἀργό. Φονειάδες λυσσασμένοι
Τὸν ἔσπρωχγαν νὰ περπατῇ καὶ τὰ γεράματά του
Περιγελούσανε σκληρά: — »Τὴ λαγουδιά σου χτύπα...
»Ἐμπρός... κ'οἱ λύκοι, ποιστικὲ, θὰ φᾶν τὰ πρόβητά σου.» —
Τὸν ἔσυραν 'σὲ μιὰ ἀδειά... Πέφτει 'ς τὴ γῆ... Σταυρόνετ
Τὰ χέρια νὰ τὸν κόψουνε... »Ἐμπρός... ἐμπρός... Δεσπότη
Δὲν ἔχεις σθέρκο γιὰ σπαθί... Ἀκαίρος θὰ πεθάνῃς!» —

Μουγκρίζει ὁ ἀνεμοστρόβιλος. Σφιχτὰ τὸν ἀγκαλιάσουν
Καὶ τόνε διώχνουν παρεμπρός: «Μόχτα.. Δεσπότη... μόχτα
» Καὶ 'ς τὸ πατριαρχεῖο σου Θαύρης νὰ ἔποστάσῃς.» —
Κι' ἀνεμοδέργει τάλαφρὸ, τὸ μαραμμένο φύλλο.
'Αφ' οὖ τὸν ἔφεραν ἐκεῖ κι' ἀφ' οὖ τὸν παραδώχαν
'Εβουβαθήκανε μὲ μιᾶς. 'Ενας 'ς τὸν ἄλλο ἐπάνω
Λαχομανοῦν, ἀφρίζουνε... 'Σ τὴ μεσινὴ τὴ θύρα
Σὲ λίγο τρίζει τὸ σχοινί... 'Αλλαλαγμὸς, κατάρρεις...
Σπαράζει τἄγιο λείψανο... Τάχόρταγα τὰ ὅρνεια
'Ολόγυρά του σφίγγονται... Τοῦ ἔσχιζαν τὰ ράσα...
Ξεγύμνωσαν τὰ στήθια του κ' ἐφάνηκε 'ς τὸν ἥλιο
'Απόκρυφη λαβωματιά... Πλευρόνουν τὴν κρεμάλια
Γρηγορίς ἀρκουδογύφτισαις καὶ μὲ τὰ δοκανίκια
Τοῦ δέρνουνε τὸ πρόσωπο... Πλακῶσαν κ' οἱ Ἔβραῖοι
Καὶ ξεκρεμάσαν τὸ νεκρό... 'Αρπάζουν τὴν τριγιά του,
Δαιμονισμένοι τρέχουνε... 'Οπίσωθε ἀλυγτοῦσαν
Χιλιάδαις σκύλοι νηστηκοί... 'Εφτάσαν 'ς τὰκρογιάλι..
'Σ τοῦ Πατριάρχη τὸ λατιμὸ, δένουν σφιχτὰ μιὰ πέτρα
Καὶ μ' ἔνα ρύασιμο βραχγό ποῦ τάκουσαν οἱ τάφοι
Καὶ τὰ παιδιὰ μὲς 'ς τὴν κοιλιὰ, 'ς τὰ γέρια τόνε πέρνουν
Καὶ τὸν πετοῦν 'ς τὴν θάλασσα... Νυχτόνει... ὁ πεθαμμένος

Προθαίνει 'ς τὴν ἀστροφεγγιὰ ... Σιωπῆλά τὰ γέρη
Φυσσᾶ μὲς'ς τᾶσπρα του μαλλιά... Τὸ λείψανο ἀρμενίζει...
Τάκολουθοῦν τὰ κύματα ... Ἡ γεκροσυνοδεία
Σ ἔνα καράβι σταματᾷ ... Τοῦ μάρτυρα τὰ πόδια
Χτυποῦν τὴν πρύμμη μιὰ φορὰ... χτυποῦν πάλαι τὴν πλάωρη...
Ἐτρύξανε ἡ ἔυλοδεσποῖς ... Ἐυπνοῦν ... τὸν ἀνεβάζουν ...
Ἐμπρός του γονατίζουνε ... Ὁ πρωτοσύγχελλός του
Τόνε γγωρίζει ... τοῦ φίλει τὸ μέτωπο, τὰ γέρια ...
Στρένουνε τὸ σίδερο ... Μὲ τὰ πανὶὰ ἀπλωμένα
Σχίζει τὴν ἄβυσσο ὁ νεκρὸς 'ς τὸ ἔυλοκρέββατό του ...

— Θανάση μου, ἐνικήσαμε!... τὸ ψυχομάγημά του
Μεταλαβή κι' ἀντίδωρο ...

— Ημέρα, δὲ θὰ νάρθη

Γιὰ μᾶς, ποῦ προσιμίζομε, Δευτέρα Παρουσία
'Σ αὐτὴν τὴν ἀκροπελαγιά;... Αὐτὸ τὸ ἔρμο χῶμα
Δὲ θὰ τὸ ἴδουν ἐλεύθερο μιὰ μέρα οἱ πεθαμμένοι;

— Ηίστευε, Διάκε, 'ς τοῦ Θεοῦ τὴν παντοδύναμία.

— Δεσπότημου!... πνευματικέ!... Στοῦ δέντρου τὴν κουφάλα

Πρὶν ξημερώσῃ νὰ μὲ πᾶς... Καὶ μὴ μὲ παραιτήσῃς...

— Θὰ σοῦναι πάντα 'ς τὸ πλευρὸ μ' ἐμὲ κι' ὁ Πατριάρχης.

Απλόνουν πάλαι τὰ φτερά. Συχνὰ, συχνὰ ὁ Θανάσης

Πετῶντας ἔστρεψε νὰ ιδῇ, 'ς τὴν νεκρωμένη χώρα

Τὸ θόλο τῆς Αγιᾶς Σοφιᾶς, ὃποῦ φεγγοθολοῦσε

.Σ τὸ πρῶτο γλυκοχάραμμα, ὅσο ποῦ λίγο, λίγο

Τὸν ἔχασε ἀπ' τὰ μάτια του. . . . Ἔλαλησε τὼρνίθι

Καὶ τῶνειρό του ἐσβύστηκε ... Ξυπνῆ καὶ βλέπει ἀκόμα

Τὸ γύφτο ποῦ ροχχάλιαζε κ' ἐπάνωθέ του μαῦρα

Τοῦ φοθεροῦ τοῦ ρουπακιοῦ, τὰ φύλλα, τὰ κλωνάρια.

ΑΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΚΟΣ.

ΑΣΜΑ ΗΕΜΙΤΟΝ

Ο ΜΕΡ ΒΡΙΟΝΗΣ.

«"Όκου ἀγαπᾷ — Συχραπαντά."»

Ο υπνος, πούναι τῆς ψυχῆς κρυφὸ περιβολάκι
Μὲ χίλια μύρια βότανα γιὰ νὰ γιατρεύῃ πόνους,
Εἶχε γλυκάνη τὴν καρδιὰ τοῦ Ὁμέρπασα Βριόνη
Καὶ τοῦχε σεύση τὴν χολὴ, τὴν ἄγρια τὴν ἀψάδα
Σ' τ' ἀνδρειωμένα σωθικά. Κάμμικ φορὰ 'ς τὸ νοῦ του
Τὸ διάνεμα γοργὰ γοργὰ τοῦ ἀλόγου του ἐπερνοῦσε,
Τάχουε ποῦ χλημήτιζε . . . 'ς τὸ φυσσομανητό του
Τάντιβοούσανε ταύτιὰ, τοῦ ξάναφταν τὰ μάτια,
Κ' υστερα πάλ' ἐπλάκωνε μὲ τὴ γαρὰ τῆς νίκης
Κάθε πικρὸ συλλογισμὸ, κι' ἀφινε νὰ φωτίζουν
Τὸ μέτιωπό του τὸ τραγὺ παράδοξαις ἐλπίδαις,

Αντραγαθήμενα παληὰ, χρυσοπλασμένα γνέφη,
Μ' ἔνα χαμόγελο πικρὸ γιὰ τὸν Κιοσὲ Μεχμέτη.

Τὰ περασμένα χρόνια του, τῶνα σιμ' ἀπὸ τάλλο,
Μισσοσθυσμένα, σκοτεινὰ, χωρὶς νὰ τὰ φωτίζῃ
Τῆς νειότης τὸ ξημέρωμα, τὴ μνήμη του χτυποῦνε
Μὲ τὸ νεκρό τους τὸν ἀφρό. — Θυμήθηκε τὴν ὥρα
Ποὺ θρονιασμένος βασιλεῖας 'ς τοῦ ἀλόγου του τὴ βάχη,
Μ' ἔνα μὲ δυὸ πηδήματα, βορειᾶς, ἀνεμοζάλη,
Πετάχτηκε 'ς τὴν Ἀραπιά. — Τὰ σωθικά του τότε
Δὲν τὰ φαρμάκευαν κρυφοὶ καὶ φλογισμένοι πόθοι,
Οὕτε τοῦ κόσμου ψεύτικαις ἀναλαμπαῖς καὶ δόξαις.
Τἀρεσε νάγη μοναχὰ πρωτοπαλλήκαρά του
Μὲς 'ς τὴν πλατειὰ τὴν ἐρημιὰ, τὰ δυό του φτερνιστήρια,
Τὸ δαμασκί του τὸ σπαθὶ, κ' ἔχει νὰ παρατρέχῃ
Μὲ τοῦ Σιμοὺν τὸ φύσημα ποιὸς νὰ πρωτοπεράσῃ.
"Υστερα τὸν ἐμάγεψε τ' Ἀλήπασα τὰστέρι
Σ τὸ νοῦ του ἐσπιθεόλησαν τιμαῖς καὶ μεγαλεῖα,
Κ' ἐπῆρε τὸν ἀνήφορο... Ἀναίβαινε τρεχάτος...
Ἐμπρός του ὁ βράχος τοῦ Σουλιοῦ, θεόχτιστος, δὲν σκύφτει

Νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ διαβῇ. Γλιστρᾶ . . . γυρίζει πίσω,
Μὲ λίγο χιόνι 'ς τὰ μαλλιά, μὲ καταχνιὰ 'ς τὴν ὄψη.
Περγούν ἡ μέραις σὰ νερό . . . Ἀνέλπιστο λιοβόρι
Τὴ φλόγα τοῦ Τεπελενῆ τὴ σβεῖ, τὴ συνεπέρνει.
Πόλεμος πάντα πόλεμος . . . Σ' τάρματα μέρα νύχτα . . .
Τότε γιὰ τὸν Ἀλήπασα. Τώρα . . . γιὰ ποιόνε τώρα; . . .
Ἡ μοῖρα τὸν ἐγλύκαινε μὲ τάγκαλιάσματά της
Καὶ φιλέναδα του πιστὴ ἐχτὲς 'ς τὴ Χαλκομάτα
Τῶστρωσε δάφναις νὰ διαβῇ . . . Ἀγ ἔσφιγγε τὰ φρύδια
Σ' τὸ θέλημά του ἡ Ἀρβανιτιὰ μὲ τρόμῳ ἐπροσκυνοῦσε.
Κρατεῖ 'ς τὰ χέρια του σφιχτὰ δεμένο τὸ λειοντάρι
Ποῦ τοῦχε φράξῃ τὰ Θερμιά . . . Γιατί, γιατί θὰ νᾶναι
Πάντοτε ἵσκιος κι' ὅχι φῶς; . . . Μ' αὐτοὺς ποῦ πολεμοῦσε
Γνωρίζει ὅτι τὸν ἔδεναν, παληᾶτις ἀδερφοσύναις.
Πῶς μιὰ φορὰ κ' ἔναν καιρὸ, μιὰ μόν' θῖταν ἡ ρίζα
Καὶ χῖλια τ' ἀντιρίμματα . . . Σ' τὰ στήθια του ἀναβράζουν
Σὰ 'ς τὸ κυβέρτι ἡ μέλισσαις πρὶν ὁ γονὸς κινήσῃ,
Ἀμέτρητα φαντάσματα, καὶ πότε ὁ λογισμός του,
Ἀνήμερο ἀγριοπούλαρο, πετιέται, λειβαδεύει
Καὶ βόσκει μὲς 'ς τὰ δνείρατα, πότε τοῦ παραστένει
Τὴν ἀβύσσο, ποῦ ἐρούφηξε τὸ βράχο ποῦχε χτίσῃ

Μὲ στοιχειωμένα ριζικιὰ 'ς τὰ Γιάννινα ὁ Βηζύρης,
Καὶ τότ' ἐνύχτονε ἡ χαρὰ μὲ μιᾶς 'ς τὸ μέτωπό του
'Επίχραιναν τὰ χεῖλη του, κι' ἀνατριχύλαις κρύαις
Τοῦ βάγιζαν τὰ κόκκαλα καὶ τώκοθαν τὸ αἷμα.

Τεντόνει τὸ παράθυρο. Βλέπει πὰσπρογαλιάζει
Τὸ χάραμμα 'ς τὸν οὐρανὸν, καὶ τάστρα λίγο λίγο
· Νὰ κρύβωνται, νὰ φεύγουνε, καθὼς κατακαθίζουν
Βαθειὰ'ς τὰ φυλλοχάρδια του καὶ σβύονται τῆς ψυχῆς του
Τὰ κούφια τάστραπόβροντα ... Ξανοίγει τὸ βουπάκι...
Χτυπᾷ τὰ χέρια τρεῖς φοραῖς: «'Οσμάν!..'Οσμάν!..τὸ Διάκο!»

— Λεβέντη, ή περιφάνεια σου, τὸ φτερωτό σου μάτι
Σὲ λὲν παιδί τῆς Ρούμελης... Σ' εῖσ' ὁ Θανάσης Διάκος;

— "Ολος... Μὲ ξέρει η' Αρβανιτιά, κ' ή πέτραις μὲ γνωρίζουν.

— Καὶ πῶς ἐπιάστης ζωντανός;

— Δέκα χιλιάδαις κ' ἔνας.

‘Ο Χάρος μ' ἀπαρνήθηκε καὶ τὸ στερνό μου βόλι,
‘Οποῦ τὸ φύλαγα γιὰ μὲ, σᾶς τῶδωκα κ' ἔχεῖνο.

— "Άγ ἐπερτα 'ς τὰ χέρια σου τ' ἥθες μὲ κάμει, Διάκε;

— Θὰ σεῦ φοροῦσα τἄρματα νὰ ματωθοῦμε πάλε.

— Μήν ἀγριεύεσαι μ' ἔμέ: Πρὶν σ' εῦρω 'ς τὴ Δαμάσσα,
Σ' ἀπάντησα 'ς τὰ Γιάννινα. 'Σ τὸν ἵσκιο τοῦ Βηζύρη
Δὲν ἐλημέρεασες καὶ σύ;

— 'Ομέρπασα Βριόνη,

Πνίγει τὸ δέντρο κι' ὁ κισσός μὲ τάγκαλιάσματά του.

— Κι' ὅταν τὸ δέντρο ἔρεθῃ καὶ γύρῃ τάντιστύλι
Θανάση Διάκε, κι' ὁ κισσός, τὸ ἔρεις, γονατίζει.

— 'Οχι, μὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ γένους μου, δὲν πέφτει.
Τὴ γῆ ποὺ τὸν ἀνάθρεψε μὲ τὰ βλαστάρια ζώνει,
Κι' ὅπου ἀπαντήσῃ ριζιμιὸ κι' ὅπου εὔρη χαραμάδα
Γενειάζει ἐκεῖ βαθειὰ, βαθειὰ, κ' ὑφαίνει τὸν πλοκό του
'Αδιάβατη γεροβολιὰ, πυκνὴ κι' αἰώνια φράχτη,
Γιὰ κείνους ποὺ συνείθισαν . . . νὰ παρασυνορίζουν.

— Θανάση, θὰ λησμόνησες! . . . 'Εχτὲς 's τὴν 'Αλαμάνα
'Εγὼ δὲν ἔνοιξα πορειά;

— 'Ομέρπασα, φυλάξου
'Σ τὸ γύρισμά σου μὴν εὔρῃς δρθὰ τὰ χόκκαλά μου
Καὶ σ' ἐμποδίσουν νὰ διαβῆς.

— Νὰ μὴ γυρίζω πίσω
Τῶμαθα πάντ' ἀπὸ παιδὶ, καὶ τὰ μαθηταρούδια
Τ' 'Αλήπασα δὲν σκιάζονται, Θανάση, βρυχολάκους.
Σὺ τὲ γγωρίζεις, πολεκῶ, γιατὶ τροφὴ, χαρά μου,

Εἰν' ὁ καπνὸς τοῦ τουφεκιοῦ. Μὲ σᾶς δὲν ἔχω πάθος.
Μὰρέσει μέσα 'σ τὴ φωτιὰ νὰ βλέπω τὸ σπεθί μου
Νὰ φέγγῃ, νὰ σπιθοθολῇ, νὰ μὴ θολόνη ἐμπρός σας.
Ζηλεύω τὴν παλληκαριὰ, δὲν τὴ φθονῶ σὰν ἄλλους ...
Κι' ὅταν ἐγὼ 'σ τὰ Γιάννινα, ἐσὲ, τὸ υἱὸ τὸ Ἀνδρούτζου,
Τοῦ Καραϊσκού τὸ παιδί, τὸ Θώδωρο τὸ Γρίβα,
Μὲ τᾶλογά σας ἔθλεπα νὰ λάμπετε 'σ τὸν ἥλιο,
Ν' ἀνεμοστροβιλίζετε, σᾶς ἔχαιρόμουν, Διάκε,
Κ' ἔλεγα μέσα μου χρυφά, ἔνας Θεός τὸ ξέρει,
Νάμουν ἐγὼ τὸ σύγνεφο καὶ σεῖς τάστροπελέκια...
Καλὸς καιρὸς ὅποϋταγε!... Τώρα καὶ σᾶς κ' ἐμένα
Μᾶς ἄρπαξε τὸ σύφλογο καὶ ξεζευγαρωμένους
Μᾶς δέρν' ἡ ἀνεμοριπή... Θέλεις νὰ ζήσῃς, Διάκε ; . . .

— "Ενας μώρίζει τὴ ζωὴ, ὅ, τ' εἶπε θὰ νὰ γένη.
Πῶς μὲ ρωτᾶς, Ὁμέρπασα; . . . Τὸ χέρι τὸ δεξί μου
Τῶχασα χτὲς μὲς 'σ τὴ φωτιά. Μὲ τᾶλλο ὠρφαγεμένο
Δὲ θὰ χορταίνω σκοτωμό.

— Μὲ φτάνει τὸ ζερβί σου.

“Αν εἶχες δυό δὲ σ' ἥθελα . . . Ζύγωσε κι' ἀκουσέ με . . .
“Οταν μέσα 'ς τὰ Γιάννινα, Θαγάση, ο Οίχονόμος
Μὲ χιόνια, μὲ τρισκότειδο, 'ς τὸ σπῆτι τοῦ Κροκίδα
Κλεφτὰ σᾶς ἐσυμάζογε, κι' ἀγρυπνοι κάθε βράδυ
Ἐδιαλογίζεστε μαζὲ πῶς νὰ τὴν καταπιῆτε
Τοῦ 'Αλήπασα τὴ δύναμη, τὰ μάτια τοῦ Ταχήρη
Πιστὰ σᾶς πάραμόνευαν κ' ἐφέγγαν 'ς τὸ πλευρό σας
'Ακοίμητα σὰν τὰ κεριά, ποῦ ἀνάφτετε τὴν ὥρα
‘Οποῦ σᾶς ὠρκιζε ὁ παπᾶς 'ς τὸ τέτραβάγγελό σας.
Μὶα μέρα μ' ἔκραξε ὁ 'Αλῆς . . . Τὰ φρύδια του μαχαίρια,
Τὸ στόμα τάφος ἀνοιχτός . . . Μοῦ λέγει . . . «Ομὲρ Βριόνη
»Ἀπόψε τὰ κεφάλια τους . . .» Καὶ θγάνει ἔνα δεφτέρι
‘Οποῦ εἶχε μὲς 'ς τὸν κόρφο του. Μοῦ τῶδωκε καὶ φεύγει.
Τάνοιγω κ' ἀνατρίχιασα . . . Δὲν ἔλειπε κἀνένας . . .
‘Αστράφανε τὰ μάτια μου, ἡ γλῶσσά μου φαρμάκι . . .
‘Εγὼ φονεῖς; . . . Καὶ μ' ἀπιστιά; .. 'Εγώ, Θανάσης Βάγιας! . . .
Διαβάζω ἀκόμα . . . τί νὰ ιδῶ; . . . Μὲ τὸν 'Αλέξη Νοῦτζο,
‘Οποῦ τὸν εἶχε σὰν παιδί, βλέπω τὸ Γεώργη Κίτζο . . .
‘Ετρεξα 'ς τὴ Βασιλική . . . Ηέφτει 'ς τὰ γόνατά του
Καὶ τὸ λεισυτάρι ἡμέρεψε . . . Ήές μου, Θανάση Διάκε,
Ξέρεις γιατί σᾶς ἔσωσα; . . .

— Δέ θέλω νὰ τὸ μάθω.

— Θυμήθηκα τὸν πάππο μου, ποῦ 'σ τὰ γεράματά του
Μᾶδινε πάντα μιὰν εὔχη, ποτὲ γὰρ μὴν ἔχασω...
"Οτ' εἶμαι... βασιλόπουλο..

— Μᾶς τοῦπε καὶ ὁ Κύρος Μάγθος.

— Κι' ὅτι ἡ γεγειά μου μιὰ φορὰ τῆς Μουζακιᾶς τὸ θρόνο...

— Χριστιανὴ κι' ὀρθόδοξη κληρονομιὰ τὸν εἶχε...

— Θανάση, δὲ σ' ἐρώτησα. Μὴ μ' ἀντικόθης, πᾶψε...
Ἐχάθηκε ὁ Ἀλήπασας καὶ μὲ τὸ χαλασμό του
Ο σπόρος, ποῦ ἐκοιμότουνε κρυφὰ μὲς 'σ τὴν καρδιά μου,
Ανάδωκε κ' ἐγέννησε τάγκαθερὸ λουλοῦδι, —
Ποῦ μέρα νύχτα μὲ κεντᾶ... Εἰδες τὸ γυιὸ τ' Ἀνδρούτζου;

— Θὰ τὸν εύρῃς 'σ τὸ δρόμο σου.

— Θαγάση, θὰ γνωρίζης

“Οτ’ εἴμεθα σὰν ἀδερφοί. Τὸ μυστικὸ ποῦ σοῦπα
Μᾶς δένει τώρ’ ἀπὸ καιρό... Σπαθί, φωτιά, τουφέκι,
΄Σ τοὺς ξένους ὅποῦ ἐπάτησαν τὰ χώματά μας, Διάκε.
΄Εμὲ μὲ φτάνει ἡ Ἀρβανιτιά, καὶ τἄλλα, ἀπ’ ἄκρη’ς ἄκρη
Νὰ τὰ κρατήσετε ὅλα σεῖς, χῶμα, κλαρὶ καὶ πέτρα.

— Κι’ ἀφοῦ σ’ ἔκάμανε πασᾶ, μὲ μιᾶς τὰ δνείρατά σου,
Βριόνη, τὰ λησμόνησες καὶ δοῦλος τοῦ Μεχμέτη
Σκοτόγεις τοὺς συντρόφους σου ...

— Διάκε, νερὸ κὶ ἀλάτι...
΄Εσ’ εἶσαι ἀκόμα ζωντανὸς, καὶ τὸν Κιοσὲ Βεζήρη
Τὸν ἔχομε ’ς τὰ γύχια μας, μ’ ἔνα σου λόγο, σβυέται...
Δὲν ξέρω παρακάλεσαις, δὲ διακονεύω σχώρια ...
Στοχάσου... ἢ ὥραις φεύγουνε... καὶ πέσμου, ναὶ ἢ ὄχι;

— Έψές τὰ παλληκάριά σου, Όμέρπασσα Βριόνη,
Τὸ δαχτυλίδι μᾶρπαξαν καὶ τὸ φορεῖς ’ς τὸ χέρι...
Πρὶν ἀπαντήσω... τὸ φίλεῖς ;

— Καὶ τί σημάδια φέρνει;

— Ἐχεῖνα ποῦχαν μιὰ φορὰ, Βειόνη, οἱ γέροντές σου.

Ἐγα δικέφαλο ἀητὸ μὲ τὰ φτερ' ἀπλωμένα

Κ' ἐπαγωθέ του τὸ Σταυρό ...

— Θανάση... ναι ή όχι;

— "Οχι... δὲ δίνω σ' ἄπιστον οὔτε" μιὰ φοῦχτα χῶμα

Ἄπὸ τὴ γῆ μου τὴ γλυκειά, οὕτ' ἀπὸ τὰ νερά μου

Δὲ δίνω μιὰ σταλαματιά.

— Τὸ χρίμα στὸ λαιμό σου. .;

Οσμάν!... πῶς θρήνεις; ... τί θὰ πῆς;

— Ομέρπχσα, ὁ Βεζέρης.

Ἀκούστηκ' ἔξω ἀναβρασμὸς, φωναῖς ἔαγριωμέναις

Κι ἀλόγωνε ποδοσολή.. Δειλιάζει, ἀνατριχιάζει

Ο λύκος τῆς Ἀρβανιτιᾶς ... τρέμ' ή φωνή του ... ἀγνίζει.

— Θανάση, τὸ κεφάλι μου ...

— Μή σκιάζεσαι. Μαζί μου

Τὸ μυστικό σου θὰ ταφῇ... τῶχω βαθειὰ κρυμμένο.

— Καὶ σὺ τί θέλεις ἀπὸ μέ; . . . 'Σ τὸν κόσμον κάτι ορίζω.

— Δός μου, τὸ δαχτυλίδι μου.

— 'Σ τὰ χέριά σου, Θανάση,

'Αλυσωμένα, θὰ φανῇ καὶ θὰ μὲ μαρτυρήσῃ.

— 'Εδῶ . . . 'ς τὸ στόμα . . γρήγορα . . φέρε το . . πίθωσέ το.

Τοῦ τῶδωνε ὁ Ὄμέρπασας. 'Σ τὴ φλογερὴ χαρά του
Τάρπαζει ἐκεῖνος, τὸ φιλεῖ, δὲν τὸ χορταίνει ὁ Διάκος.
'Ακόμα τὰνασπάζεται καὶ κοινωνιὰ στερνὴ του
Τὸ καταπίνει λαίμαργα, λὲς κ' ηθελε νὰ δώσῃ
'Σ τὸ εἴδωλό του τὸ γλυκὸ τὰ σπλάχνα του κιβούρι.

Πλακόνει ώστόσο κι ὁ Κιοσές. Μαύρη, θολή πλημμύρα

Τὸ πάτημά του ἀκολουθεῖ, σὰν νάταν ἔνα κῦμα
Πῶσερνε φύκη 'ς τὸ γιαλό. Τὰσπράδι τοῦ ματιοῦ του
Ἐσταζεν αἷμα καὶ χολή . . .

— Ὁμέρπασα Βριόνη,

Μὰ τῶνας εἶναι τοῦ Θεοῦ ὁ φοβερὸς προφήτης,
Ἄν ἔλειπαν τὰ σίδερα 'ς αὐτὸ τὰγριοποῦλι,
Θὰ πίστευα πῶς εἶσαι σὺ, κατάδικος καὶ φταίστης . . .
Τόσο σὲ βλέπω ἀνόρεχτον ! . . . Ἐγτὲς 'ς τὴ Χαλκομάτα
Δὲ σοῦ πονοῦσεν ἡ καρδιὰ νὰ βλέπῃς τὰλογό σου
Κουφάρια νὰ ποδοπατῇ, 'ς τὸ αἷμα νὰ βιλεύνῃ
Καὶ τώρα σὰν κ' ἐμούδιασες !

— Βεζέρη, οἱ ἀρβανίταις,

Ἐγθροὺς δεμένους δὲ γτυποῦν.

— Καὶ μάλιστα ὅταν λάχη

Νᾶναι παληοί των σύντροφοι . . . Ἐμεῖς, ἀνατολίταις,
Σύγνεφα διαβατάρικα, ὅταν περνοῦμ' ἐδῶθε,
Ὁμέρ Βριόνη, μάθε το, γαλάζιε φορτωμένοι
Κι' ἀστροπελέκια φλογερὰ, δὲν ἔγομε 'ς τὸ νοῦ μας

Παρὰ πῶς νὰ πλατύγωμε τὴν ἐρημιὰ, το μνῆμα.

Οὕτε τὸ σπόρο μὲς 'ς τὴ γῆ, οὕτε κλαρὶ 'ς τὸ λόγγο,
Οὕτε παιδὶ μὲς 'ς τὴν κοιλιὰ θ' ἀφήσωμε νὰ ζήσῃ.

*Ως τὰ θεμέλια ὁ χαλασμός. Γιὰ πεντακόσια χρόνια

*Σ αὐτὰ τὰ στειρολίθαρα, πῶσο καὶ ἀν ἔχουν χῶμα

Τὰ πόχτησανε τρώγοντας ἀπὸ τὰ κόκκαλά μας,

Μάτι ποτὲ δὲν ἔκλεισεν οὔτ' ἔνας Μουσουλμάνος

Χωρὶς νὰ ιδῇ 'ς τὸν ὅπιο του νὰ λάμψῃ ἐνα τουφέκι

*Η νὰ σφυρίξῃ ἐνα σπαθί. *Ηρθε 'ς τὸ χτένι ὁ κόμπος.

Θὰ ἔχωνιάσω αὐτὴν τὴ γῆ. Θὰ ιδῶ 'ς τὰ σωθικά της

Ποιὸς δαίμονας ἐφώλιασε. Κὶ ἀλλοίμονον 'ς ἐκεῖνον

Ποῦ μ' ἀντικόψη, Όμέρπασα, καὶ ποῦ τὸν εὗρω ἐμπρός μου...

Τί λέσ εσύ, Χαλήλμπεη ; κὶ δσοι πιστοὶ, τί λέτε ;

— Βεζέρη, ἐχάθηκε ἡ Τουρκιά. Πενήντα παληοκλέφταις

Μᾶς ἐζεμάτισαν. Αμάν ! Θέρισε, σώριασέ τους

*Σ ἔνα ρογὸ καὶ κάψε τους. Πελέκα αὐτοὺς τους λύκους.

Εεσπέρμεψέ τους ἀπ' ἐδῶ, κ' ἡ στάχτη τους, Βεζέρη,

*Ας ριπιστῇ 'ς τὸν ἄνεμο νὰ μὴ ματαφυτρώσουν.

— "Οχι, δὲ χάνετ' ἡ Τουρκιά. Νὰ κλαῖτε τὸ μερμήγκι

Πῶταν ἡ μοῖρα τ' ὀργιστῇ μὲν ψεύτικα φτερούγια
Βγαίνει· 'ς τὸν κόσμο καὶ πετᾶ, ἡ 'ς τὸ νερὸ θὰ πέσῃ,
(Δὲν εἶν' ἀλήθεια, Ὁμέρπασα;) καὶ θαύρεθῇ πνιψμένο,
· Η θὰ τάρπαξῃ τὸ πουλί... Ποῦναι τὸ παλληκάρι
Ποῦ χτές μ' ἀγδρειευότουγε;

— Ἐδῶμαι, καὶ σ' ἀκούω.

— Ποιὸς εῖσ' ἐγὼ δὲν τὸ ρωτῶ. Γιὰ μὲ τὰ ὄνόματά σας
Θὰ νὰ σθυστοῦν ὅλα μὲ μιᾶς κ' εἶναι καιρὸς χαμένος
Ἐμεῖς νὰ τὰ μαθαίνωμε. Θέλεις νὰ προσχυνήσῃς
Καὶ νὰ δεχτῆς τὴν πίστη μου;

— Κιοσέπασα δὲ θέλω.

— Θὰ νὰ σὲ ψήσω ζωντανόν.

— Ἐμεῖς οἱ παληοχλέφταις
Ἐχομε σάρκα κάκοψη.

— Χαλήλυπεη!.. δικός σου.

ΑΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΚΟΣ.

ΛΣΜΑ ΕΚΤΟΝ

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ

Ποτὲ τοῦ ἥλιου ἢ εὐμορφιὰ, ποτὲ τῆς γῆς ἢ νειώτη
Κ' ἢ περτφάνεια τοῦ βουνοῦ, τοῦ δέντρου ἢ πρασινάδα
Κ' ἢ λευθεριὰ τοῦ ἔγχτεριοῦ, ποτὲ τόση γλυκάδα
Τόση χρυφὴ μοσχοδολία δὲν ἔχουσαν τριγύρω
Σ τὸ Διάκο ποῦ ψυχομαχᾷ. Τυφλὴ καὶ μανιωμένη
Τὸν ἔχοιλοῦσε ἢ Λιαπουριά.— Κεχρὶ παραδομένο
Σ τὰ δόντια τοῦ νερόμυλου, τριμμόψυχα ριμμένη
Μέσ' σ τὸ λαρύγχι ἐνὸς θεριοῦ, προσάναμμα, ἀποκλάδι,
Χλωροχομμένο φρύγανο, ποῦ τῶβοσκεν ἢ φλόγα,
Ολόγυρά του ἐκύτταζε, σὰν νἀθελεν ἀκόμα
Νὰ καταπιῇ μὲ μίὰ ματιὰ, νὰ κρύψῃ σ τὴν ψυχή του
Τὴν ἔρμη τὴν πατρίδα του κ' ἐκεῖ σ τὸν ἄλλον κόσμο
Νὰ τὴν ε πάρῃ συγτροφιά.— Ἐπέρασε ἀπ' τὸ νοῦ του

Φτωχὴ, κακογεράματη καὶ ὁ δύστυχὸς του ἡ μάνα
Μὴν ἔρθῃ ὥρα γιὰ ψωμὸν τὸ χέρι τῆς νῦν ἀπλώσῃ,
Καὶ μὴν πεθάνῃ νηστική. Ἐπάγωσε δὲ καρδιὰ του
Καὶ ἔνα κελάδημα γλυκόν, πλασμένο μὲν δῆλα τὸ ἄνθη,
Πρῶτη τρέφει ὁ κῆπος τῆς ζωῆς, τοῦ φύτρωσεν τὰ χεῖλα.

» Γιὰ ιδὲς καιρὸν ποῦ ἐδιάλεξεν ὁ Χάρος τὰ μὲν πάρη
» Τώρα πάρθιζον τὰ κλαριὰ ποῦ βγαίνει τῇ λορτάρῳ. »

Λέσσεις καὶ ηθελεις πρὶν ἀγαπηθῆσθαι τοῦ Πλάστη του τὸν κόρφο,
Τὴν φραγισμένη του καρδιὰν νὰ σχίσῃ γιὰ νὰ φύγουν
Τῆς νειότητος του τάραματα, ποῦ δὲ χωροῦνται τὸ μνῆμα,

Τὸν ἐπαποῦσαν τάλογα καὶ ἄγρια μεθυσμένα
Τόνε δαγκοῦνται τὸ πρόσωπο. Τὰ γέρι φορτωμένο
Φοβέραις καὶ περίγελα καὶ φλογισμένα χνῶτα
Τριγύρω του ἐκουφόβραζε... Κανένα χηλιδόνι
Δὲ φαίνεται τὸν οὐρανὸν νὰ τὸν παρηγορήσῃ...
Ο δρόμος ἀτελείωτος!.. Δεξιά, ζερβιά του τοῖχος
Αυταριασμένοι οἱ Γκέγκιδες... τοὺς ἀνακράζειό Διάχος...

» Δέν εῖν' χάνενας ἀπὸ σᾶς καθάριος Ἀρβανίτης
» Νὰ ἐντρέπεται τὴ γύμνια μου, τὴν καταφρόνεσή μου,
» Νὰ μου φυτέψῃ ψυχικὸν τὸ μέτωπο ἑνα βόλι ; . . . »

Βουβοὶ δὲν ἐταράχτηκαν, τόνε θωροῦν μὲ τρόμο.
Ἐφούσκονε δὲ κατακλυσμός . . . Σ τὸ διάβα του ἔνας χτύπος
Ἀκούστηκε μικρός . . . μικρός, σὰν νᾶθε ξεροσκάση
Τοῦ λύκου τάνασήκωμα, σὰν νᾶθε ἀπλώση χέρι
Σ τοῦ πιστολιοῦ τὸ σκάνδαλο . . . Ἀνάμεσ' ἀπὸ τόσους
Μήπως ἐξύπνησε κάνεις, ὅποιος ήταν παλληκάρι ; . .
Ξαφνίστηκε δὲ Χαλήλμπενς . .

— Σκυλί, δποιος κι ἀν θσατ

Τὸν ἔχω λάβει χάρισμα . . . εἶναι δικό μου ψῶντε . .
Μάθε το . . . κάτου τ' ἀρματα . .

Καὶ σὰν τὴ νυχτερίδα

Κολλάει 'ς τοῦ Διάκου τὰ μαλλιά. Ξανάφτουνε οἱ φονιάδες.
Ἄψόνει πάλ' δὲ θόρυβος. Τρέχουν, πηδοῦντε, σκούζουν
Κι' ἀποσταμένοι πλακωτοὶ 'ς τοῦ βουπακιοῦ τὸν ἵσκιο
Ἀράζουνε καὶ στέκονται. Ἀχίψητος δὲ γύφτος

Τὸ φοβερὸ τὸ σύνεργο 'ς τὰ χέριά του ἐκρατοῦσε,
Τοῦ Χάρου παραβλάσταρο, τοῦ τάφου σημαδοῦρο.
Ἐμπρός του, πίσω του βαθεὶά, διχαλωτοὶ δύο ψήσταις
Μπηγμένοι βρίσκονται 'ς τὴ γῆ. Ο πρῶτος 'ς τὸ κεφάλι,
Ο δεύτερος 'ς τὴν ποδαριά. Σωρὸς χλωρὰ κλονάρια,
Καὶ θράκια ποὺ ξεσπίθιζαν ... Τὸ δένδρο παραστάτης.

» Πλάστη μεγαλοδύναμε! Χριστέ! παράλαβέ με.
» Βρέξε 'ς τὴ φλόγα μου δροσιὰ καὶ κάμε αὐτὴν τὴ σάχτη
» Ηοῦ θὰ ν' ἀφίσῃ τὸ κορμὸ τοῦ δούλου σου, Πατέρα,
» Νὰ μὴ τὴν πάρη ὁ ἄνεμος καὶ νὰ μὴ μείνῃ στείρα.»

Εἶπε καὶ παραδόθηκε. Δεμένος 'ς τὸ δρομάρι
Ο μάρτυρας σιγὰ σιγὰ, παρακαλεῖ τὴ φλόγα
Μὲ τὸν καπνὸ τὴ σάρκα του, ποῦταν γυμνὴ νὰ κρύψῃ.

Γιρίζει ὁ γύφτος τὸ σουβλί... Τὸ χέρι του ἀνεμίδι...
Κι' ὅταν ἐμένανε γεκρὰ κάμμια φορὰ ἀπὸ δείλια
Τὰφωρεσμένα δάχτυλα καὶ τάφουγεν ἡ πύρη,
Τότε ξυλιαῖς καὶ σάλαγος, κεντήματα καὶ πέτραις.
Φωνάζει κι' ὁ Χαλήλμπενς ...

— Παληόγερε, ἀνδρειέψου ...

Μέριασε ἔκεινο τὸ δαυλί ... γιὰ ἵδες, ἀνάθεμά το
Τί γλώσσαις ὅποι ἐπέταξε, καὶ πῶς τὸν ἔχει ζώσῃ! ...
Θὰ τὸν ῥουφήξῃ γρήγορα... Ταράξου .. μέριασέ το ...

Κι' ὅσσο κι' ἀν ἔσπρωχνε ὁ φονειὰς τὸ μυστικὸ τὸ ξύλο
Τόσο ὁ καπνὸς τὸν ἔπνιγε, τόσο θεριεύει ἡ φλόγα.
Διώχνει τὸ γύφτο ἡ ἀναλαμπὴ κι' ὁ κόσμος τρομασμένος
Φεύγει τὸ στόμα τοῦ στοιχειοῦ. Ἀνάφτουν τὰ δεμάτια
Πούσαν τριγύρω σωριαστά ... Τοῦ ῥουπάκιοῦ τὰ φύλλα
Φωτοκαμμένα ρεύουνε ... Κὰνένας δὲν ξανοίγει
Πούγαι τοῦ Διάκου τὸ κορμὶ 'σ αὐτὴν τὴν καταβόθρα.

Κατακαθίζουν ἡ φωτιαίς ... τρέχουν στιμὰ μὲ φόβο ..
Ἄφαντο τᾶγιο λείψανο! .. Σκαλίζουνε τὴ στάχτη
Μὴν εὔρουν ἔνα κόκκαλο, μὴ ἴδοῦν ἔνα σημάδι ...
Τίποτε!.. δὲν πίστεύουνε ... Σκάφτουνε, ξεδιαλέγουν
Τὰ πεθαμένα κάρβουνα ... Τίποτε! .. χτύπα, χέντα,
Μιὰ σπίθ' ἀστράφτει ἀπὸ τὴ γῆ ... Σηκόνουνε τὰ μάτια
Καὶ βλέπουν ἔνα φτερωτό, χρυσὸ δακτυλιδάκι
Ποῦ ἀγέβαινε 'σ τὸν οὐρανό... Πότε, Θανάση, πότε;

Θὰ νάρθη πάλε νὰ μᾶς βρῆ καὶ ποιὸς θὰ τὸ φορέσῃ
Τὸ φυλαχτό σου τάκριβό ;.. Πότε, Θανάση, πότε ;...

‘Ρυάζονται, φεύγουν τὰ θεριά. Κλεφτὰ, κλεφτὰ κι' ὁ γύφτος
Χωνεύει 'ς τὴν χουφάλα του. Κάνεις δὲν ἀπομένει
Παρ' ἡ ἀχτίδες τοῦ ἥλιοῦ, ποῦ ἀσπάζονται τὸ μνῆμα.

ΑΣΤΡΑΠΟΓΙΑΝΝΟΣ

» Λαμπέτη, έδειλιασα! ... Τὰ σιωθικά μου
Ασπλαχνο ἐθέρισε βόλι, πικρό.
Νεκρὰ 'ς τὸ σκάνδαλο τὰ δάχτυλά μου
Βλέπεις ἐπάγωσαν ... Δός μου γερό ... »

» Λαμπέτη, έσβύστηκα! .. "Ωραν τὴν ὥρα
Φεύγ' ἀγυπόμονη, πετᾷ ἡ ψυχή.
Σ' τὰ κρύα τὰ χεῖλη μου στέκεται τώρα
Σκύψε καὶ πιέ τηνε μ' ἔνα φίλι.. »

» Λαμπέτη, γόρτασε τὴ δύναμή μου.
Μέσα 'ς τὰ στήθιά σου θέλω ναῦρο
Σπερνό λημέρι μου, θέλω ἡ πνοή μου
Ναῦρη'ς τὰ σπλάχγυα σου τὸν οὐρανό. »

» Μόχτι κ' ἐπλάκωσαν σὰν ἄγριοι σκύλοι
Γιὰ τὸ κεφάλι μου... τί καρτερεῖς ; ...
Φορτώσου τάρματα, τὸ καρυοφύλλι,
Κόψε με γρήγορα... μὴ μ' ἀρνηθῆς. »

» Λαμπέτη, σφόγγισε, τρίψε μὲ χῶμα
Τὸ γιαταγάνι σου, κ' εἶναι θολό ...
Πῶς κλαῖς ; .. τί δέρνεσαι ; .. Τρίψε τὸ ἀκόμα ...
Μὴν τρέμεις... ζύγωσε .. Δός μου νὰ ἴδω. »

» Τὸ αἷμα τᾶπιστο μὲ τὸ δικό μου
Δὲ θέλω ἐπάνω του νὰνταμωθῇ,
Φαρμάκι ἀγλύκαντο μὲς 'ς τὸ λαιμό μου
Δὲ θέλω σύντροφο κάτου 'ς τὴ γῆ. »

» Χτύπα, Λαμπέτη μου ! .. "Απλωσε, πιάσε,
Σφίξε 'ς τὰ δάχτυλα τᾶσπρα μαλλιά ...
Τὰ χέρια ἔσταύρωσα ... Μὴ μὲ φοβᾶσαι . . ,
Κόψε με. . πάρε με 'ς τὴν ἀγκαλιά. »

Ολόρθι ἐπέταξε τάξιο λεπίδι,
Τὰ γέρι εἶξε σχισε πέρνει φτερό
Ἄστραψ' ἐσφύριξε γοργὸς σὰ φίδι,
Τὸ δέντρο ἐλύγισε 'ς τὴ γῆ νεκρό.

Βαρειὰ σπαράζει φοβερὴ 'ς τὸ γέρι τοῦ Λαμπέτη
Ἡ κάρα τ' Ἀστραπόγιαννου. Τὸ μάτι ἀνταριασμένο
Τοῦ σκοτωμένου τρεῖς φορᾶς ἀναισχοκατεβαίνει
Καὶ βασιλεύει σκοτεινό. Σ τὸ μέτωπό του ἡ νύχτα
Ξαπλώθηκε ἀξτρομέρωτη. Δὲν ἄφηκε ἡ ψυχή του
Ἄιλο σημάδι ὅπισω τῆς παρὰ 'ς τάχυνὸς τὸ στόμα,
Σὰ μιὰν ἀχτίδα φεγγαριοῦ 'ς τὸ μάρμαρο τοῦ τάφου,
Ἐνα χαμόγελο βουβό, νεκρό, σαθανωμένο
Σ τοῦ γέροντα τάρματωλοῦ τὰ κάτασπρα τὰ γένεια.

Σπρώγνει 'ς τὴ θίκη κόκκινο τὸ γιαταγάνι ὁ κλέψτης,
Κι' ἀρπάζει τὸ δισάκκι του! Σ τὴ μιὰ μεριὰ φορτόνει
Τὸ κρίθινό του τὸ ψωμὶ, 'ς τὴν ἀλλη ματωμένο
Τὸ λείψανό του τὰκριβό. Τὸ δάχτυλό του βάφει
Σ τὸ αἷμα πᾶφριξε 'ς τὴ γῆ, σταυρόνει τὸ κουφάρι
Καὶ γάνεται 'ς τὴ λαγκαδιά... Καπνὸς ὁ πεξοδρόμος.

Τρέχουνε πίσω τους ξαγριωμένοι
Πενήντα Λιάπιδες, τὸν κυνηγοῦν.
'Ο ίσκιος ἔφευγε, πετᾷ, διαβαίνει . . .
Ἡ νύχτα ἐπλάκονε, λυσσομαγοῦν.

'Σ τὴν ράχη ἐμαύρισε σὰ συγγεφάκι . . .
'Αδειάζουν τῷρματα . . . στέκουν νὰ ἴδοῦν.
Βροχὴ τὰ βόλιά τους μὲς 'ς τὸ δισάκι
Τὸν Ἀστραπόγιαννο ψόφια γτυποῦν.

'Ο κλέφτης ἄνοιξε τὸ πάτημά του,
Ηηδᾶ χαλάσματα καὶ λαγκαδιαῖς,
Ηέρνει τὸ λείψανο 'ς τὴν ἀγκαλιά του . . .
Κάλλιο 'ς τὴν πλάτη του χίλιαις βολιαῖς.

'Αγριοπρίναρα, παλούρια, βάτοι,
Τὴ σάρκα τῶτρωγαν, ὅθε διαβῇ.
Τὸ αἷμά του ἔβαψε τὸ μονοπάτι,
Ἐμπρὸς τρισκότειδο, καὶ πίσω ἐγθροί.

Σ τὸ χιόνι ἐβάλτονε τὸ παλληκάρι,
Τὴ γλώσσα τῶφρυγε δίψα σκληρή,
Νύχτα θεότυφλη χωρὶς φεγγάρι
Καὶ δὲν ἀπόσταινε, πάντα πατεῖ.

Περγοῦν μεσάνυχτα^{τα} κ' ἡ Πούλια σβυέται,
Τὰ πλάγια ἀσπρίζουνε, σιμόν' ἡ Αὔγη.
Στέχει... ἀκουρμένεται... δὲν ἀγροικίεται
Κάνενχ πάτημα... παντοῦ σιγή.

Ξυπνοῦν ἡ πέρδικαις 'σ τὸ χαραμέρι..
Σ τὸ λόγγο ἐφρίγτηκε, γύρω θωρεῖ...
Γνωρίζει ἀνέλπιστα παληὸ λημέρι,
Τὴ βρύση ἐξάγοιεξε πῶτρεχ' ἔκει.

Ιδάλ' ἀκουρμαίνεται... γέρνει ταύτιά του.
Πέφτει τὰπίστωμα, τὴ γῆ ῥωτᾶ..
Χτύπο δὲν ἀκουσε... Μόν' ἡ χαρδιά του
Μέσα 'σ τὰ στήθιά του, βαρεῖ, πετᾶ.

Τοῦ φάνηκε ὅτι ἐξέφυγε . . . Ἐμέτρησ' ἔνα ἔνα
Τάρματα τ' Ἀστραπόγιαννου, δὲν ἔχασε κὰνένα
Τὸ μαῦρο τὸ κλεφτόπουλο 'ς τὸ φοβερό του δρόμο.
Σιμὰ 'ς τὴ βρύση ἐκάθισε, καταίθασε ἀπ' τὸν ὄμο
Τὸ ἕρμο τὸ δισάκκι του . . . Τὸ μάτι του ἔχει ἀντάρα . . .
Ἀπλόνει μὲς 'ς τὸ σάβανο τὸ χέρι μὲ λαχτάρα . . .
Σφίγγει τὰ κρύα τὰ μαλλιά . . . Ο νοῦς του ἀγεμοζάλη . . .
Ξεσέρονει τὸ κεφάλι,

Μ' ἀγατριχύλα τὸ θωρεῖ. Σ τὰ γόρτα τὸ καθίζει
Πέρνει 'ς τὴ φούχτα του νερὸ, τὸ νίβει, τὸ χτενίζει,
Ζερβιὰ τοῦ βάνει τὸ σπαθὶ, δεξὶ τὸ καρυοφύλλι,
Πλένει τὸ στόμα τὸ βουβὸ καὶ 'ς τὰ νεκρὰ τὰ γείλη
Βρίσκει ὁ Λαμπέτης ἀσθυστὸ σὰν νᾶταν πετρωμένο
Γοῦ γέρου τὸ χαμόγελο γλυκ' ἀποκοιμημένο.
Τότε ἐξαλάφρωσε ἡ καρδιά, τότ' ἔνα δάκρυ πέφτει
Σ τὸ πρόσωπο τοῦ κλέφτη.

"Εννοιωσ' ὅτ' εἶχε τὴν εὐχὴν τάρματωλοῦ μαζὶ του
Καὶ ξεσυγνέφιασε μὲ μιᾶς ἡ θολερὴ ψυχὴ του.
Τοῦ φάνηκε ὁλοζώγταγος ἔκει μὲ τάρματά του

Ο γέροντάς του νηστικὸς ὅτ' ἔστεκε σιμά του.

Κόδει βλαστάρια τρυφερὰ, τὴν φτέρην ἔεψυλλίζει

Πέρωνει ἔνα κρίθινο ψωμὶ́ 'σ τὴ μέσην τὸ χωρίζει

Καὶ τὴ μιὰ σφήνα ἀπὸ ταῖς δυοῦ τὴ δίνει 'σ τὸ κεφάλι

Κι' αὐτὸς κρατεῖ τὴν ἀλλή.

~~~~~

» Ξύπν' Ἀστραπόγιαννε, γλυκοχαράζει,

Γιατί ἐκοιμήθηκες τόσο βαρειά;

Ξύπνα ὁ Λαμπέτης σου γλυκὰ σὲ κράζει

Νὰ ἴδης τὰ οράξα σου, τὰ κρύα νερά. »

» Τὰ μάτια σου ἄνοιξε, ψυχοπατέρα,

Νὰ ἴδης ποῦ σ' ἔφερα σὲ μιὰ βραδειά.

Μὲς 'σ τὸ λημέρι σου μ' ηὔρηκ' ἡ μέρα,

Τῶχω, Ἀστραπόγιαννε, κρυφὴ γαρά. »

» Θυμᾶσαι, ἀνήλικο μ' εἶχε πετάξῃ

Σ τὸ δρόμο ή μοῖρά μου, μικρὸ, μικρό,

Τὴ μάνα οἱ ἀπιστοι μούγκανε σφάξῃ

Σ τὸ λόγγο ἐκρύθτηκα γυμνὸ, ὀρφανό. »

» Ἐδῶ ἐπρωτῷθαμε... Μ' ἀκοῦς πατέρα; ...
Ἐδῶ μ' ἀνάστησες νεκρὸς, φτωχό.
Ἐδῶ μὲ πότισες δροσιὰ κι' ἀγέρα
Μ' ἔκαμες ἐλατο, πατέρα ἐδῶ. »

« Πρῶτος σὺ μᾶδειξες τοῦ ἐχθροῦ τὴν ὅψη
Καὶ σὺ μ' ἐβάφτισες μὲς 'ς τῇ φωτιά.
Ποιὸς νὰ σοῦ τῷλεγε πῶς θὰ σὲ κόψῃ
Τὸ χέρι πῶμαθες νὰ πολεμᾶ; »

» Ξύπν' Ἀστραπόγιαννε, καὶ κύτταξέ με
Φάγε μ' ἐμένανε λίγο ψωμί.
Φόρεθε τάρματα, χαιρέτησέ με
Ξύπνα, ζωντάνεψε κ' ἥρθ' ἡ αὔγη. »

» Ἐσὺ ἐπρωτόδινες ψηλὰ 'ς τὸ βράχο
Τὸ καλημέρισμα 'ς τὸν ἀητὸ,
Σὺ πρῶτος ἔδειχνες 'ς ἐμὲ, 'ς τὸ Ζάχο
Τὸ γλυκοχάραμμα 'ς τὸν οὐρανό. »

» Τότε' ἐξεφύτρωνες σὰν χυπαρίσσι
Στὰ καταράχια μας τρομαχτικό,
Τὸν ἴσκιό σου ἔστελνες νὰ φοβερίσῃ
Κάτου τὰ Σάλονα... καὶ τώρα ἐδῶ. »

» Ο Ζάχος ἔπεσε... κῆταν γραμμένο
Ἐγώ, Ἀστραπόγιαννε, πάλι' ὄρφανό
Τὸ ξυλοχρέββατο γιὰ σὲ νὰ γένω
Γιὰ σὲ, πατέρο μου, γῆ νὰ ζητῶ. »

Κ' ἔκει ποῦ ὁ δύστυχος μοιρολογοῦσε
Μὲ μιᾶς αὐτιάζεται... κ' ἔνα σκυλί
Μαχρὰ τοῦ φάνηκε σὰν κι' ἀλυχτοῦσε,
Κούφικ σὰν κι' ἀκουσε ποδοβολή.

Τὰ δέντρα ἔσειστηκαν; τὰ χαμοκλάδια,
Σκιασμένα ἐπρόβαιναν συγνὰ συγνὰ
Πλατώνια, ἀγριόπουλα, λαγοί, ζαρκάδια...
Μήνι ἐπαγάν:ζεν ή Λιαπουρίδ; ...

Σκύφτει, ἀκουρμαίνεται... σιμόν' ἡ ἀντάρα...
Τοῦθραν τὸ πάτημα 'σ τὸ γιόνι οἱ ἐχθροί.
Ἄρπαζει τάρματα, κρύβει τὴν κάρα
Πετᾶ, ἀγαλήφτηκε σὰν ἀστραπή.

Τρέχει ἐδῶθ', ἔκειθε γέρνει
· Ή ἕρμη φτέρνα 'σ τὸ βουνὸ,
Μαῦρο κῦμα ἀγεμοδέρνει
Καὶ δὲ βρίσκει ἔνα γιαλό.

Τὸν ἐπῆρε γι' ἀγωγιάτη
Χάρος ἄγρυπνος, σκληρός...
Σαλαγάει, βαρεῖ τὴν πλάτη
Πάγτα πίσω του ὁ νεκρός.

· Σ τὸ τυφλὸ τὸ τρέξιμό του
Μὲς 'σ τὴ φούχτα του ἀρπαχτὰ
Γιὰ νὰ βρέξῃ τὸ λαιμό του
Πίγει πάχνη καὶ περνᾷ.

Τὸν ἐθέριζε ἄγρια πεῖνα
Καὶ δὲν ἔχει ἀλλο ψωμί . . .
'Σ τὸ σακκί του μέν' ἡ σφῆνα
Τ' Ἀστραπόγιανου ἔσερί.

'Σ τὰ γαμνὰ τὰ δάγκυλά του
Τὴν ἐπῆρε μιὰ φορά . . .
Θολωμέν' εἰν' ἡ ματιά του
Καὶ τὰ γείλη του ἀγοιχτά.

"Ολος ἔτρεμε . . . 'ς τὸ στόμα
Τὴν ἐξύγωσε σκιαγτά . . .
Δὲν ἀμάρτησε, σχι, ἀκόμα . . .
Αναστέναξε βαρειά.

Μὲ μιᾶς τῶφυγ' ἔνα δάκρυ,
Τὴν ἐφίλησε γλυκὰ,
Καὶ 'ς τὸν κόρφο σὲ μιὰν ἀκρη
Τὴν ἐγώνιασε βαθειά.

Πόσαις μέραις καὶ ποῦ τρέχει
Πόσαις νύχταις δὲ μετρᾷ,
Μέσα ὁ νοῦς του πάντα βρέχει
Σὴν ψυχή του συγνεφεῖ.

Μὲς 's τὸ λόγγο ἀν σταματήσῃ
Γιὰ νὰ πάρῃ ἀναστασμό,
Καποιος λύκος θὰ γουμήσῃ
Γιὰ ν' ἀρπάξῃ τὸ νεκρό.

Καλισκούδαις καὶ κοράκοι
Τὸ κεφάλι κυνῆγοῦν,
Μὲ τὰ νύχια ἀπ' τὸ δεσάκκι
Νὰ τὸ κλέψουν πολεμοῦν.

Ανδρεύεται ἡ καρδιά του
Τρέχει ἀκόμα λίγο ἐμπρός,
Μιὰ κρυφὴ βρίσκει σπηλειά του,
Μέσα ρίγνεται ὁ φτωχός.

Ξεφορτόνεται, δειλιδάζει,
Γέρνει ἀναίσθητος 'ε τὴ γῆ,
Κλεῖ τὰ μάτια του, πλαγιάζει
Καὶ τὸ λείψανο κρατεῖ.

Κ' ἔκει πούτανε θαμμένος
Μὲς' σ του ὅπνου τὴ νυχτὶ,
'Σ τὸ πλευρό του ὁ σκοτωμένος
Ανταριάζεται, ξυπνᾷ.

Στέκει ἐμπρός του... Τὰ δυὸ μάτια
Κούφια γάσκουνε πλατειά.
Πέρτη ή σάρκα του κομμάτια
Τὰ δυὸ γείκη λαγγαδιά.

Τὸ γίνοκὸ γαμόγελό του
Λίγο λίγο εἶχε οδυστῆ
Καὶ περγοῦν 'σ τὸ μέτωπό του
Μαύρη γνέφη ἐδῶ κ' ἔκει.

» Παιδί μου, ἐγέρασε τὸ λείψανό μου
Τόσα μερόνυχτα χωρὶς ταφὴ
Ο Χάρος ἔφαγε τὸ πρόσωπό μου
Δός μου, Λαμπέτη μου, μιὰ φούχτα γῆ.»

« Κάτου 'ς τὰ Σάλονα, ξεψυχισμένος
Ο ἐγθρὸς ἐφώλιασε μακρὰ ἀπεδῶ
Ξύπνα, Λαμπέτη μου, κι' ἀποσταμένος
Θέλω 'ς τὸ μινῆμά μου νὰ πάω κ' ἐγώ.»

» Βλέπεις μυρίστηκαν τὸ σκοτωμό μου
Ορνειχ ἀνυπόμονα, μαῦρα πουλιά,
Πρὶν μὲ ξεσχίσωνε 'ς τὸ σάθανό μου
Παιδί μου, κρύψε με 'ς τὴ γῆ βαθειά.»

» Τώρα πωū ἐκόριασαν κι' ὀλόγυρά μου
Σκοτάδι τρίδιπλο μὲ πλημμυρεῖ
Πάρ' τὸ δισάκκι σου, πάρ' τάρματά μου,
Ξύπνα νὰ φύγωμε πρὶν ἔρθ' ἡ αὐγή.»

» Θέλω τὸ χάραμμα, πῶθγαινε πρῶτο
Καὶ μοῦ καμάρουε τῇ λεβεντιὰ,
Τὰγέρι πῶτρεχε, χγῶτο μὲ χνῶτο,
Καὶ μοῦ ζωντάνευε τὰ σωθικά«

» Ἡ ἀριστὶς, τὰ πεῦκά μου, τὰ κρύα νερά μου,
Θέλω Λαμπέτη μου, νὰ μὴ μὲ ἰδοῦν,
Νὰ μὴ γνωρίσουνε τὴν ἀσχημιά μου . . .
Ἐλα νὰ φύγωμε, μὴν πικραθοῦν. »

» Τώρα ποῦ μ' ἔφερες ώς τὰ Παλάτια,
Σκάψε τὸ λάκκο μου 'ς αὐτὴν τῇ γῆ.
Ἐδῶ δὲ φτάνουνε τοῦ ἐχθροῦ τὰ μάτια
Δὲν ἀγαιβαίνουνε παρὰ ἀγτοί. »

» Λαμπέτη, χῶσέ με μὲ τᾶρματά μου
Ολόρθα, στῆσέ τα, δεξιὰ ζερβιά.
Νὰναι 'ς τὸ μνῆμά μου κεροδοσά μου,
Πρωτοπαλλήκαρα 'ς τὴν ἐρημιά. »

» Κι' ὅταν, Λαμπέτη μου, μὲ γωματίσης
Ἐθγά's τὸ Τρίκορφο γοργὰ, γοργὰ
Νὰ πᾶς πῶς σ' ἔστειλα νὰ πολεμήσῃς
Πὰς γαιρετίσματα 'ς τὴν κλεφτουρία.»

» Ἐγτὲς ἐπιάστηκε κ' ἐκεῖ τουφέκι
Σ τὸν ὅπνο μου ἀκουσα τὸ βογγυτό
Ἐγὼ ἀποσθύστηκα κι' ἀστροπελέκι
Λαμπέτη, μῶμεινες ἔσὺ στεργό.»

« Μὴ μοῦ πικραίνεσαι, κ' εἶναι γραμμένο
Μ' ἐμένα γρήγορχ νάνταμωθῆς,
Τρέχα πολέμησε καὶ σὲ προσμένω
Σ τὸ μνῆμά μου ἀλυωτος ὅσο νάρθης.»

Ευπνάξ, ἀλαζριάζεται ὁ νοῦς του ἀνάφτει
Βουβός ἐπέρασε μιὰ λαγγαδιά.
Βρίσκει ἐν' ἀπόγωνο, τὸ χῶμα σκάφτει
Τὰ χεῖλη ἐπέτρωσαν, πάντα βουβά.

Τὸ νύχι αἰμάτωνε μὲς ἵς τὸ στουρνάρι
Ἐχωσε τάρματα καὶ τὸ ψωμὶ^ν
Σ τὸ λείψανο ἔστηρασε χλωρὸ γρυπάρι,
Τὸ μυῆμα ἐσφράγισε, σκύφτει, φιλεῖ.

Βαστά τὸ δάκρυ του, τὸ καταπίνει
Δὲν ἔξανάσαινε μὴν προδοθῆ,
Κυττάζει ὄλόγυρα, πετιέται, χύνει,
Τρέμει ἵς τὸν πόλεμο μὴ δὲ βρεθῆ.

Βλέπει τὸ Τρίκορφο; σφίγγεται, φτάνει
Τὸ λιανοστούφεκο πέφτει πυκνό.
Σέρνει ἵς τὰ δόντια του τὸ γιαταγάνι
Τρουφάζει πόρκουκ φλόγα, καπνό.

Πούθε νὰ πλάκωσε παρόμοια ἀντάρα
Παρόμιος σίφουνας, ὁ ἔχθρὸς ρωτᾷ.
Τὸ γέρι ἐδούλευε καὶ βουβαμάρα
Πάντα τὰ γείλη του κρατεῖ κλειστά.

Χάρος ἀνέλπιστος περνᾷ θερίζει
Ἄναστηλώθηκε κ' ἡ κλεφτουριά.
‘Ρυάζετ’ ἡ ‘Ρούμελη’ τὸ μετερίζει
‘Ρίχνεται πίσω του παύει ἡ φωτιά.

Δὲν τὸν ἐπρόφταιναν... Τὸν ἀνακράζουν
Δὲν ἀποκρένεται, διαβαίνει ἐμπρός.
Τὰ γέρια του ὅκοπα χτυποῦνε, σφάζουν
Σκορπᾶ, ἀνταριάζεται, φεύγει ὁ ἔχθρος.

‘Σ τὸ δρόμῳ του ἄξαφνα τοῦ λυέται ἡ χαίτη
‘Σ τὴν πλάτη ἀνέμισε σὰ δυὸ φτερὰ
Τότε τοῦ φώναξαν.— » Στάσου, Λαμπέτη,
“Ἄρησε κ' ἔνανε γι' ἀλλη φορά.”

Κι' αὐτὸς δὲν ἔνοιωθε ποιὸς τόνε κράξει,
Πάντα ἐσαλάγαγε τὴ Λιαπουριὰ,
Τὰγέρι ἐθόλωσε, ξεμοναχιάζει . . .
Ἄστραψ' ἐβρόντησε μιὰ πιστολιά.

Τὸν ἐλαβώσανε . . . 'Σ τὸ χῶμα γέρνει,
Τὸ βόλι ἔχώνεψε μὲς 'ς τὰ πλευρά.
Πέφτει τάπιστομα σιγὰ ξεσέρνει
Σὰ φίδι κρύβεται μὲς 'ς τὰ κλαριά.

'Εβοσκε ὁ θάνατος τὰ σωθικά του
Κ' ἐκεῖνος ἔτρεχεν ὀλονυγχὺς
Πατεῖ, σωριάζεται, σβυέτ' ἢ καρδιά του . . .
Ποῦσ' Ἀστραπόγιαννε νὰ τόνε ιδῆς; . . .

Διαβαίνει ἀνήφορους καὶ μονοπάτια,
Βράχους ἀπάτητους, νεροσυρμαῖς,
Ἐξημερώθηκε μὲς 'ς τὰ Παλάτια,
Ἐψυχομάγησε γίλιαις φοραῖς.

Τὸ μνῆμα ἐπρόσμενε . . . Λιγάκι ἀκόμα
Νὰ φτάσῃ τῷλειπε . . . πετιέται ὄρθος.
Ηηδᾶ, ἀγόρειεύεται . . . τὸ ἔρμο χῶμα
Σφίγγει 'ς τὰ δόντια του, πέφτει νεκρός.

Τὸ βράδυ ἀνέλπιστα πιάνει τὸ χιόνι
Κι' ὁ τάφος κρύβεται βαθειὰ βαθειά.
Λὲς κ' ἐσαβάνωσαν 'ς ἔνα σεντόνι
Τὰ δυὸ τὰ λείψανα σφιγχτὰ σφιγχτά.

ΤΕΛΟΣ.